U NONGIALAM BAMATLAH

NA RI LAITLUID SHA RI SHONGMRAW

Rev. O. Lyngdoh

— 2001 —

Acc No-10,005/8
Class No. 895.93.1.99 Hon
Author Lyngdoh. O
Title U Nongialam ba Ratlah
Acc. No. 10,005/8
STATE CENTRAL LIBRARY
GOVERNMENT OF MEGHALAYA
SHILLONG

1. Books may be retained for a period not exceeding 15 days by members.
2. Books may be renewed on request at the discretion of the Librarian.
3. Dog-earing the pages of a book, marking or writing therein with ink or pencil, tearing or taking out its pages or otherwise damaging it, will constitute an injury to a book.
4. *Any such injury to a book is a serious offence; Unless a borrower points out the injury at the time of borrowing the book he shall be required to replace the book or pay its price.*

Help to keep the book fresh and clean

U Nongialam Bamatlah Na Ri Laitluid Sha Ri Shongmraw

(First Edition)

Rev. O. Lyngdoh

2001

Published by Mrs. N. Dkhar and
Printed at Rilum Printing House

CHECKED

State Central Library
Shillong

With best compliments,

From the Author.

To,

_____

_____

Sker

(Contents)

	Sla.
Lynnong - I	1
Lynnong - II	5
Lynnong - III	18
Lynnong - IV	33
Lynnong - V	53
Lynnong - VI	64
Lynnong - VII	70
Lynnong - VIII	77
Lynnong - IX	87

Lamkhmat

Na ka bynta ka lawei jong ka Ri

"Te lada uba matlah u ialam ia uba matlah, kin iahap baroh arngut ha ka thliew." Mathaios 15;14.

Nga ngeit ba kane ka kot kaba nga la pynmih mynta ka snem kaba nga sngewdei ban ai kyrteng 'U Nongialam Bamatlah' Na Ri Laitluid sha Ri Shongmraw ka long ka jingmyntoi na ka bynta ka jaid bynriew Khasi jong kane ka juk mynta bad khamtam eh na ka bynta ka pateng bynriew ka ban sa wan.

Kumba ka long kane ka kot ka la pynpaw ia ka jingbynñiaw bad sngewsih kthang ia ki nongialam jong ka ri Khasi. Ha ka juh ka por ka la khot ia ki nongialam ki ban sa nangmih ha kine ki sngi ba kin da khmih bha ia lade khnang ba kin ym long ka jingtim ha ka pateng bynriew ka ban sa wan.

Na liang u Nongthoh u ngeit bad sngeskhem ba kane ka kot kan pynpyrkhat thymmai ia ki nongpule, khlem artatien kan long kum uta u symbai ba la hap ha ka khyndew kaba bha.

Khublei Nongpule baieit

Rev. O. Lyngdoh
M. A., B. Ed., B. Th.

Dated : Tiehnongbah
The 20th March 2001

U NONGIALAM BAMATLAH NA RI LAITLUID SHA RI SHONGMRAW

LYNNONG - I

Ha kawei ka step ka sngi ka shai bha bad ka syaid ruh katta hi, ka kong Phup Talang bad u bah Harup Janong na Mawshamok ki dang ia shong kai ha ka iar, ki dang iabam kwai sadhai, u bah Harup te u la kham tymmen bad u la pyndonkam da ka tangdung namar ki bniat ki la lop lut baroh, hynrei ka kong Phup te ki bniat ki dang skhem triang triang. Nga te nga sngew phylla phi kmie balei sha mynta ka step ka kynjah maia kumno re, nga sngewpher mynta ka sngi phi pat phi sngew kumno kmie? Une u kpa ka Klo te u la khleh bieit phi, jaid ba la tymmen te u la shu kren lamwir. Ka mih sngi kum juh hi, ka shu kham duna ka jingsyaid hynrei ka long kumjuh hi kam da pher ka dei tang ka jingsngew; jubab ka Kong Phup.

Kane ka kmie te ka la shu kren khlem pyrkhat, ngeit ne phim ngeit nga sngew hapoh la ka mynsiem ba ka don ka jingsngewpher hanga, ong pat u bah Harup.

Ka sngi ka nangrit nangrit, bad ka jingsyaid ka nang duna, nangduna, ka lyer ka kynjah jar,bad ki dieng ki ieng beit, ki sla ruh ki khlem khih bad ka jingkynjah ka mariang ka long kaba sngewphylla katta katta, la iohsngew ia ka jingpah jong ki sim sngew kumba ki tieng kum ba wan u khlieng ban kem ia ki, sa ki blang ki pah kumba wan u lapbah bakhraw, ki masi ki sdang ban khih khohreh bad mareh kumba tieng ia u khla. Jar ka

mariang ka kynjah, ki mrad ki mreng, ki sim ki doh ki la sngewthuh ia ka jingjia ka ban sa wan kyrkieh, hynrei ki briew kim patiaw satia sadhai la ka im sngewbha bad ryngkat ka jingim ba sarong

Sui u lyoh baiong u la wan tyllep kynsan ia ka suiñbneng, ka lyer saproi ka la sdang ban beh, kynsan kynsan ka jingdum ka sdang ban tap khlem dei por Ka jingkyrhuh ka bneng ka sngewtriem, sngew kum ka jingriew u pyrthat khyndew jling ling ling na shano re shano Hangta ka jingsheptieng ka la wan hap ha ki ba bun ki briew haba ki iohsngew ia kata ka jingkyrhuh ba sngewtriem Balei kumne! balei kumne!

Ani wow! ani wow! la iap! la iap, kram ram ram la kyllon ki iing la twa ki lum ki wah, ki mawlong ki mawthung ki la kheiñ bad kyllon, ki kor ki jingtei barim ki la twa pom bad ki khlaw ki btap ki la kylla dur, la saw hain ka lum ka wah bad ka jingsma kyndok ka la beh sha duh kyndong kynshrot Ka jingsawa jong ka jingiam lynñiar ka long ha kylleng ki jaka ha ri Khasi Kumba ka la long ha ki sngi u Pharoh ha Egypt namar ka jingiap ki khun nyngkong, kumta ruh kane ka la long ha ka bri U Hynñiew Trep Ha khmih ka Babylon ! ka Babylon ! ka la kyllon kram bad ym don shuh ba dang pynieng pat ia ka!

Ani wow ko kpa te ngam pat juiap kum kane ka jingjia ha ka jingim jong nga, ong ka Kong Phup Hooid kein kmie nga ruh la tymmen katne ngam pat julap, ki iakhana ki meidod padod ruh ngam ju iohsngewba ki iathuh khana pateng shaphang kum kane, ong u bah Harup

Katba u bah Harup bad ka kong Phup ki dang syang ding bad shong marpyrshah, haka shyngkhup iing kaba la noh shiliang na ka daw jong u jumai bah Ki dang ia khana shaphang ka apot sepsngi kaba la wan jia ha ka ri Khasi baieit ki blei Kynsan la wan rung u bah Harling Arei bah Harup ka iing jong phi ka dang long du ban shong Kito ki iing sha ki thain War Shella te la jot plain, ong u bah Harling

Ki briew te la isynei shisha, ki la shu shong ha ki dara malu mala, bad ka khmat kaba i sangsot, ki shu i thangiong ngiaw ngiaw, por miet por miet ki shong shan tmoh bad ki pyrkhat ia ki sngi ba leit noh, ong u bah Harling

Kane ka jingjia te bah Harling nga tharai ka dei ka jingsneng U Blei Trai kynrad, uba lah ban iohi na jrong natbian, namar lehse hangno re hangno ladon ki briew kiba leh beiñ leh khoh, ne ban beiñ ia ki duk ki raitoi bad ka jingiam jong ki ka la kiew soit ha khmat U Blei bad kane ka long ka kti U Blei ban pynkylla bamut ia ki dohnud basarong bad ba meng jong ki briew Nangne sha khmat kan sa don ka jingkylla ha kane ka jaid briew namar ka dohnud jong ki ka la um hin Ka jingeh ryndang bad ka dohnud maw jong ki ha khmih kila wai noh, ong u bah Harling

Hooid kein bah Harup nga ruh nga ia mynjur bad phi Ladon bun bah ki nongbylla ki ba wan poi kitnong sha thaiñ War kiba la shah leh beiñ, ha teng hateng katba kine ki nongkitnong ryngkat ka jingkit bakhia, ba ki da par suki ban kiew na ki thep ne ha ki jaka madan, kila shah kynjat na

jingshong, ryngkat ka kyntien ba niewbeiñ shish ka maram. Ka jingsarong kito ki briew kiba shong ha kito ki thaiñ War te la dei ba U Blei Un ai jingsneng ia ki ba kin kyllabamut thymmai. Ia U ba U Trai U ieit u ju sneng sympat khnang ba kin kylla thymmai.

Sanphew snem ka Niam Khristan ka la wan ha ka ri Khasi bad ka skul Baibl ruh ka don sha kine ki thaiñ, hynrei ka jingngeit niam Khristan kam da ioh jaka bha ha ki dohnud jong ki. Bad ka jingwan U Jumai bah ka la pynkyndit thret ia ki babun ki briew. Ki nongialap ñiam ki la leit ban pyntngen ia ki briew kiba shem lanot. Ki la kyrpad ba ki dei ban phai khmat sha U Blei bad kdew ba tang U Jisu U lah ban pyllait ia ki jingeh baroh "Wat khih khuslai na ka dohnud jong phi.... Bret ha U ia ki jingkhuslai jong phi baroh". Namar ba ka dohnud jong ki briew ka long kaba la tylliat jin da ka lanot bad ka dohnud ka la lwet. Te ka jingiasyllok ka jingkren jong ki nongialap ka la ioh jaka ha ka dohnud jong ki briew. Bad ka jingkylla ñiam jong ki briew ha kita ki por ka long kaba jur katta katta. I mat haba peit la i kumba ki long kum kita ki symbai kiba hap ha ki jaka maw. Kata ka long shisha thik ba ka jingbun ki nongkylla ñiam kala long palat. Bad kata ka long tang ka jingkylla Khristan khlem ka jingkynduh namar ki pop. Ka jingkylla ka bamut tang namar ka jingshem lanot ka don ka jingiapher.

Na u jumai bah la don ki jingkylla ba bunjait ha ka Ri Khasi, ka jingkylla Khristan klumar jong ki briew ka la pynlynngoh - bad na kane ka jingjia sa ioh ka jingkhot sin ki Khristan

khynñiuh jumai Ka daw ka long ba kiba bun ki briew ki kylla Khristan tang namar ka jingshem lanot ha u jumai La ioh ruh ia ka kyntien ki Mesteri khynñiuh jumai tang namar ka daw ka jingkyllon lut ki iing bad ka jingshna iing ha kito ki por ka long man la ka wei pa kawei ka iing Kumta khmat U rangbah ki rah la ka Kurat, u paintali bad u tyrnem la kum ki mesteri

LYNNONG - II

Ha ka snem 1521 ka Ñiam Khristan ka la iakynduh ia ka jingpynthymmai Ñiam Bad kane ka jingjia ka la pynkylla bak ia ki rukom pyrkhat jingngeit jong ki Khristan ha kito ki por Haba u Martin Luther u wan rah ia ka jingngeit ba thymmai Kata ka jinghikai ba thymmai ka la pynkhih win ia ka ri Europe baroh kawei Ki la wad ban pyniap ia U Luther bad khatduh ki la ot Balang noh ia u bad ñiew ia u, u khun ka jingjot, u nongialam bakla, u nongialam bamatlah

Katba u bah Harling Suna u dang wan na ka hat na jan khap Bangladesh, U la ioh sngew ia ka jingrwai ba la rwai jlan da uwei u rangbah uba kyrteng u bah Wesley Roy U la leit hajan bad sngap balei une u rangbah u rwai shem mynsiem katta katta, namar haba sngap na jingai ka sur ka sngew myllung bad ka da ktah shisha shisha U ju ioh sngew ia ka kata ka sur ha ki jingiaseng heh, hynrei haba rwai une u rangbah pat ka pher ka da pynkynduh ia ka dohnud jong kiba bun Une u rangbah u la sdang ban ialap,

To kyllabamut thymmai, naba ki hok jong phi ki long tang ki syrdep jot, ym shym la pynim ia phi da ka jingleh hynrei da

ka jingngeit Lada ki hok jong phi kim palat ban ia ki hok ki pharisi, phi ruh phin jot noh kumjuh'

U bah Harling u la shong shaniah ha trai u dieng soh phan Bad ka dohnud jong u ka khih bad kam lah shah bad u sngew ba u dei ban leh ei ei hangta hangta hi U la ieng joit nangta bad leit noh sha iing u paralok

Bah Had kumno phi don ha iing mo? Kylli u bah Harling Hooid kein, shano kumne bah Har, phi te tang ka shang makia, tangba ka shong khynraw te ka pher Ngi ba la don la ki khun bad artad dang rit khun kumne, la sngew jakhom, ialade nga la sngew kum u koidi patok, ong u bah Had

Ade phi bah Had, lada phi iohsngew ia ka jingialap uto u rangbah, hana ki ong u dei u bah Wes, te phi sngew lyngngoh, u kren da ka bor Blei phi uto u nongialap, nga sngap kai hangto te phi nga sngew ka shadem kumba kan pait, nga shu phuh syep puk puk Lada ngam wan noh shane te tip ngan long kumno, ong u bah Harling

Bah Har phin sngap sa kum ia kito ki jaid briew te phin shu jot ei la ka jingim, ka spah ba phi la kamai phin sa shah kjit lut khoit Wat leit sngap thala phi iakum kito ki briew ong u bah Had

Nga lei ngam pat longñiam nga shu leit sngap kai, ngam sngewthuh ia ka jingialap ñiam Khristan Nga shu iathuh ia kaei kaba nga sngew ha ka por ba nga ieng sngap kai hangto Nga la ju leit sngap ia ki jingiaseng kiba heh ba heh ha kine ki

thain Sohra nga sngew ngai ngai kum ka ramia aiu re. Shu bun tang u briew, ki nongiathuh khana ruh ki shu ngai ngai, khlem khih ne pynkynduh mynsiem ei ei, uto te pher phi bah Had lada phi ong kumno kumno ruh ong u bah Harling.

Mynno mynno ruh ym pat ym ju mih ki nongpynkulmar kum ne ha ka Balang jong ngi, ki briew ki dang sngur, ki dang khuid, ki dang ngeit ia ki nongialam, ia ki Pastor, ia ki kmie ki Kpa hynrei mynta la sdang mih ki riew leh khyllah kiba pynklumar ia ka Balang, ong u bah Had.

U Bah Wesley Roy u la mih na kata ka shnong bad leit sha Phansawrang bad poi ha ka por janmiet, artad namar ba ka dei ka sngi iew shnong bun ki briew ki don hangta. U Bah Wes u la sdang ban ialap bad u la rwai ia ka jingrwai! *Ngan don don pansngiat ne em ba la pyndait da khlur ba phymai?*

1. *Ha ka ri itynnad ba U synshar U Trai,*
   Ngan leit poi ynda jingtrei la wai;
   Da jingaiei phylla bad Nongpynim ngan long,
   Ngan don pansngiat ne em ba ngan phong ?

Khoros: *Ngan don Pansngiat ne em ? (2)*
Ba la pyndait da khlur ba phymai;
Ynda jingleit la wai,
Ha iing shongneh ngan poi,
Don ne em ka pansngiat ba phymai ?

2. *Ah! jingkmen bym lah ong ynda ia U ngan shem,*
   Ban aiti ki paila ba kordor,
   Jingsuk kata ka ri kan nang bang nang janai,
   Bad ka pansngiat burom ba phymai.

Bun bah ki briew ki la wan sngap bad haba u la ialap ia ka jingkylla bamut thynimai 'kat kiba ngeit ha U, la ai ia ki ka bor ban kylla long ki khun U Blei, Lada uno uno u don ha U Khrist, u long u jingthaw bathymmai, hakhmih kiei kiei ki barim ki la leit noh bad hakhmih kiei kiei ki la jia long thymmai Ka Balang kam pynim hynrei U Khrist U pynim U Bah Har u la jia ryngkhat ba u wan iaid nangta, bad hangta u la iohsngew biang ia ka jingialap jong u Bad u sngew kum juh kum mynshuwa, u la pyrkhat halade, balei ba haba nga leit sngap ia ki jingiaseng ne jingialap ngam sngew ba ka ktah kum ba kren une u briew tharai u don jadu mo une u lok U la mih noh nangta bad leit kai noh sha iing ka kong Tahrin Huroo, ka tymmen die kyiad kaba la shah ot balang na ka jingleh ba babakla Kumno kong Tahin, la pyrta u bah Harling,

Wa! shano bah Har kumne, te jlang phim ju wan shuh shane sha shnong jong ngi mynno mynno phi te ju poi khah khah hynrei mynta te phi la leh jngai, ong ka kong Tahin

Kane ka shang byila phi kong Tahin ym lah leh ei ei phi ong u bah Har Phi wan shaei phi poi katta miet? la kyili ka kong Tahin

Nga byrngia sngap kai ia uto u nongialap, ki ong hana u dei u bah Wes Uto u nongialap u don bor shisha Haba u kren te phi kong Tahin sngew kumba ki jaka baroh kawei ka da khih win U don phi ka bor lada ki briew ki ong kumno kumno ruh ong u bah Har

Sngap sa ia kine ki Khristan mynta te phin king khlieh Ka kam bad ka ktien kam iadei, katba nang jur ka jingsawa, katta nang jur ka jingkylla, katba nang pnah u thylliej, katta nang khraw ka jingpynbieit, katta nangshong shit, katta ki nang bun ka pop ba tngit Kine ki Khristan khynniuh jumai khamtam ki long kum ki 'suid tynjang lip lip meh meh ka ding Phin shaniah ia kine te bah Har phin kylla baji artad Nga ruh mynno nga la longñiam tangba nga hap ban long noh kumne Nga ia lap lut ia ka jinglong arsap kine ki Khristan Habar ki phyrnai kum ka Ksiar shapoh pat ka dohnud ka dum tliw tliw, tang ki 'seiniong ki barieh hangta Sniu peit ha ki sngi U Blei ha ka krung shadem ki tyngkhap ia ka Baible hynrei lait na kato ka sngi, ki kti jong ki ki kloi ban pynmih snam Ki ktien kiba nep kum ka waitlam bad ki kjat ki mareh stet sha ka jaka jong ki bymman Ki Khristan ba lap miet barabor tang ka lorni briew Bad tang tiak ki ot balang noh, nga la ngiah ia ka ñiam Khristan Nga kwah ban shakri ia U Blei hynrei kumno ngan wan shakri haba ki rangbah nongialam ki long tang ki rangbah lorni Nga la poi haduh katne ruh dei ka jingleh ba niew beiñ jong ki rangbah balang Tangba ngam ju klet ia U Blei, nga kyrmen lehse ha kawei ka sngi kan wan ka jingpynthymmai ia ka jingim mynsiem jong nga, ia kren ka kong Tahin da ka mynsiem bad ka sur ba myllung

Kaba dei phi kong Tahin, ong u bah Har

Nga ruh phi kong Tahin nga shait beiñ bha ia ki bahaiing jong nga namar ka jingleh riewblei jong ki, mynta lei lei nga

sngew ba kine ki riewñiam ka tuh ruh ha ki, ka bamsap ruh ha ki, ka klim ruh ha ki, katba nangleh riew ñiam katta nangbun ki tnga, ka jingawria, ki nongialap kiba sngew tynnad tang bad ki kynthei, katba ia kynduh ia ki kynthei kim ju pep ban thap met, ia ki kynthei samla ba kham bha briew, haba ki khublei ki da bat kti kham slem Ki kwah ban ialam jingiaseng kylleng kylleng tang ia ki kynthei samla tang ban ioh leh sngewbha Shish ia kine ki nongialap ne ki pastor ne ki phadar ruh nga da beiñ ia ki, ngam lah shaniah Tangba nga la ioh kum kren palat, to U Blei Trai kynrad un map ia nga, ong u bah Harling Suna

Kaba dei; kaba dei bah Har, la ong ka kong Tahin ka la kham shong shit khyndiat namar ka la kum mad kham bun ka 'iad um phandieng

Bah Har nga lei lei nga la ngiah hi shoiñ ia ka jingleh mynleh kine ki riewñiam, kine ki dei shisha phi, ba ki long ki suri kup snieh langbrot, haba phin peit ia ka riam ka beit, ka ktien ka thylliej, ka leit ka wan ka jingnang ban pynsngewbang bad ki bapli ki la shu bud ruma kum ki khynnah iapbiej swit mit Ni wow pha la dep artad, nga ruh nga la ngat shisien ha kine ki khun u Lucifer, te nga ai nguh ia u Blei Trai Kynrad u la pyllait noh phar ia nga bad mynta nga sah ha ka ñiam tynrai nga da sngew kylluid war

Donbok phi ba kim pat lah ban khum da ki saikhum u soitan. hynrei te nga la iap, ngan hap deng sa ia uei, ngan hap dih sa kaei, ngan hap tah sa kaei, ngan tynsat ha iing sa ka ei, ngan

pynieng dur sa kaei, ngan tbeh sa kaei, ngan kyndiah bam ia kiei, ani la kut ka jingim phi bah Har Kumta phin sngap ia kine ki nongialap ñiam thymmai te la king baiong sa ka khlieh, bha ban sah ka Ñiam Tynrai ka Ñiam Tip briew tip blei bala ai da u Blei sha ki longshuwa, manshuwa, la kren shongshit ka kong Tahin

Ha ka jingialap jong u Bah Wesley Roy ha Phansawrang ka la pynsngewphylla ia ki babun ki briew Une u rangbah u la ju kren ha ki jingiaseng Presbytery bad u trei shitom bha na ka bynta ka balang, hynrei mynta pat u la kren da kawei ka sur bad ka dur Bad kane ka la pynlyngngoh ia u paidbah bad ia ki rangbah nongpyniaid Balang Une u rangbah u pynbna ba U Blei U la khot ia u ban ialap laitluid, ym ban shah teh *Uta uba la ioh ia ka jingpynsleh um donkam shuh ban dang shah teh ha uno uno ban hikai'* Wat la u bah Wes u shah kren beiñ ha ban da biang hynrei u la iai ialap, u la iaileit, bad iai phla ia kaei kaba u la ioh ia ka jingpynpaw bneng Na Phansawrang, u bah Wesley u la leit noh sha Laitartet Bad ha ka por janmiet u la ieng ha sawlad bad sdang ban rwai ia ka jingrwai Jingim hangne lyngkot eh, kum ki sladieng ki hap noh

1 Jingim long ba lyngkot eh
Kum ka sla dieng ba hap noh,
Kum ka syrngiew ka jah noh,
Wan noh kloi,
Sngi bad miet ki iai her stet,
Jingim sha bakut ka phet,
Ioh jingiap ka knieh kynthet,
Wan noh kloi

Khoros *Wan noh kloi, wan noh kloi,*
Katba Jisu dang khot ia phi,
Wan noh kloi,
La ha pop phi shu iaisah,
Sha bneng ba phin leit phim lah,
Namar Jisu Un ym sh' ii,
Wan noh kloi

2 *Jingmaham ha phi ka tied*
Ieng noh i U Jisu to jied,
La ki khmat sh'U Blei to khmied
Wan noh kloi,
Bret jingdum snoh ha jingshai
Mynseim ban synshar U Trai,
Jingsuk phin ioh khlem da wai,
Wan noh kloi

Bun bah ki briew ki la wan sngap ia ka jingialap! Wan phi ha nga, phi kiba thait bad kiba khia ka jingkit Uta u ba khot kyrpad hanga un ym pynraiñ buhkhoh Uta uba don u khun u don ka jingim bad u bym don u khun um don ka jingim

Hangno ka Balang ka lah ban pynim, hangno don kata ka Balang tynrai'- Kata ka long tang ka jingpyrkhat ba kynja rngai ka Balang kam pynim Dei U Khrist U ba pynim U Khrist u la pynrem ia ki Jiw bad ia ki Pharisi, ia ki rangbah ñiam jong ki Jiw ba ki sngewsarong ha ka jinglong kyrpang ha ka jait bynriew Ki sngewsarong na ka bynta u Abraham, ki sngewsarong na ka bynta u Moses, ki sngewsarong na ka bynta ka Temple bad ki ñiew ba kiwei ki jaid bynriew kim larkam ei ei ruh em, ki da khein beiñ bad kheiñ sang ia kiwei

pat ki jaidbynriew Kaba kum kane ka la wan rung ha kine ki Balang ba la wan nyngkong ha ka Ri Khasi, ne ha kano kano ka balang kaba la pawnam ha ka pyrthei Namarkata ko para Khristan ne bym pat long Khristan phi dei ban pyrkhat thymmai mynta Ha khmih ngan thaw thymmai' ia kiei kiei baroh mynta kan mih noh

Bun bah ki la mad ia ka jingkynduh bad une u nongialap u la nang man khraw nang man khraw bad kylla long u nongialap ba lam nyngkong ia ka jinghikai pynthymmai ñiam (Reformation) ha Ri Khasi Jaintia Wat la bun ki nongwan sngap hynrei ym shym la don iwei ruh ban khot sngewbha ia u sha iing Baroh ki la leit phai sha la ki iing ki iing, Kito ki Nongialam Ñiam ki la dap da ka jingbitar sia pyrshah ia une u rangbah U Bah Wes u dang ieng lyngngoh bad khublei ia katto katne ki khynnah bad u la mut ban rung ha iwei i dukan rit ban ioh dih sha ba sngew thynrang eh u ryndang Mih bloit kawei ka kynthei met iaw ka la wan khublei ia u, kaba pli kyndoi la ka pla ryngkat 5 kilo u khaw bad shi song u ktung puria rit, shi khum u jhur tyrso ka bat haka kti

Ani bah Wes kynrad shano phi wan kumne, la slem ngim ju lap shuh iaphi, nga kynmaw bha ia phi namar phi shait iathuh khana kylleng kylleng ki jingiaseng ha kine ki thain jong ngi Sha iing jongno phin sah mynta ka miet bah Wes?, nga kwah eh ban iathuh khana bad phi lada phi ioh por Ne phin wan sah noh ha iing jong ngi, tangba nga kaba duk sa ki khun rit khroi roi roi Yn thiah haei keiñ, tangba sngap maphi kumno phin leh, nga te nga kmen eh, ong kata ka kong met iaw

U Blei te U ba bha katta katta, nga dang pyrkhat khuslai shano ngan sah, dei ha kum kane keiñ, U Jisu U sa ong, '**wat khih khuslai na ka dohnud jong phi to ngeit phi ha U Blei... wat khuslai ruh kaei ba phin bam**' Kito ki para lok jong nga kiba la ju leit jingiasenglang kylleng kylleng, ki don mynne tangba ki la leh kum bym iohi, tip balei sha, lehse namar ba nga la ialap ia kaei kaei kaba thymmai Kumta u bah Wes u la leit noh ryngkat sha iing ka kong Lahairoi

Ka kong Lahairoi ka la khreh sha wut wut ia u bah Wes bad hadien ba la dep dih sha, u bah Wes u la ong Kong Lala kumno phi long, ngam ju kham iohi shuh iaphi ba phi wan jingiaseng, ha iew bah Sohra ruh ngam kham iohi shuh kumno phi long, phi leh aiu? kylli u bah Wes

Ka kong Lahairoi kala dem liaw ka khmat bad sngap shiphang kum ban iam Bah nga sngewsih katta katta tip balei nga shem pap katne katne, tangba ka dei hi ba ngan shem lanot namar baroh ka long ka jingleh bakla jong nga Mynshuwa te nga la iathoh bad i kpa kane ka khun heh hynrei ha kane ka leit iew leit hat, iaid miet iaid iong bad nga la kum bakla noh shawei bad hangta kein ka jot ka pra ka iing jong nga Bad nga la shah kyntait balang noh Hangta lei lei ka jingim jong nga ka la nang jot nang jot bad nga la long awria ha ka jinglong jingim Kine ki arngut ki kynthei ba kham heh ki dei ki khun jong i lok ba nyngkong ba nga la iathoh Hynrei kine ki lai ngut ki shynrang te nga la salia ban iathuh, ka jingim jong nga te bah Wes ka la kut bad ngam ju ioh thiah suk kawei

ka miet ruh. Khamtam haba pang kine ki khun ki ba kham rit lei lei nga shu iam sngewsih namar tang ka bai dawai ruh ngam ioh. Nga pyrshang ban duwai hynrei nga shu sngewrem shi lynter bad mynta nga long kham jah burom ban ia ka Rahab ne ka Kynthei Nong samaria, la kren shem pap ka kong Lahairoi.

U Bah Wes katba u dang sngap ia ka khana shem pap ka kong Laharoi, u ruh u la jngan hi tiaw, u la pyndait lang baroh artylli ki kti kum ba namaste ki dkhar - nangta u la ong, kong Lahairoi U Blei U ieit ia phi katta katta namar kata nga ngeit dei U Blei U ba la pynpoi ia nga hangne ha ïing jong phi ban iathuh iaphi ia ka jingieit U Blei shaphang jong phi, U Blei U la ioh sngew ia ka jingiam jong phi kumba U la ioh sngew ia ka jingiam jong ka Haggar ne ki Israel ha ri Egypt. Namarkata to phai khmat noh sha U Blei mynta ka miet hi bad U Blei un shimti bad weng noh ia ki jingkit bakhia na ka tyrpeng jongphi. *'Nga la ieit ia pha da ka jingieit bymjukut da jingieit nga la ring pah ia pha.... Baroh ki la leh pop bad duh leh nohei ia ka burom jong U Blei.... Nga la wan na ka bynta ki ba pop ym na ka bynta ki bahok, Nga wan ban ai ka jingim bad ka jingim ruh kaba dap kyrhai -.... Ngam sngewbha ha ka jingiap jong u Nongpop'* Kong Lahairoi U Blei U ieit ia phi lada phi wan sha U kumba phi long, shisha Un ym ieh noh khunswet iaphi - Un kylla long U Kpa jong ki rangli, jong ki khun swet bad u lok jong ki riew kynthei. U paralok bakham hajan eh ban ia u para. Ah lada phi tang shu ngeit ha u, kylla noh ia ki pop jong phi, U long u ba hok bad ba iaineh bad yn pynkhuid noh ia ki pop

jong phi baroh da ka snam u khun jong U, bad phin kylla long ka jingthaw bathymmai Kong Lala phi kloi? ngan iarap ia phi ong u bah Wes

Ka Kong Lahairoi ryngkat ki ummat ba la tuid ha ki arliang ki ngap jong ka, kam lait kren shuh shipor bad kham slem ka la ong - Hooid — kein bah Wes - nga leh pop tip U Blei u dang map mo ia nga — ka da iam artad

Kong Lala U Blei um long kum u briew, hynrei u ong, *Lada uba hok jong nga hynñiew sien u kyllon hynñiew sien ngan pynieng pat ia u* Ka jingieit jing U Blei ka long kaba khraw katta katta, ngi ki briew ngim lah ban shemphang ne kot bor Ka ñiam bad ki rangbah ñiam ki lap meit tang ban kem daw ia ka jingduna, ia ka jingbakla jong ki briew Hynrei U Blei U khot, *to wan phi ha nga phi kiba thait ba khia ka jingkit* - U wad ia ki ba la jah noh, kiba la sakma, ia kiba pang, ia kiba shem lanot, ia kiba duk ba raitoi bad ia kito kiba la shah leh beiñ-bad u kwah ban pyllait luid war bad ban ai ka jingim kaba dap kyrhai, ong u bah Wes

Haba ka kong Lahairoi ka la sngap ia ka jingkren u bah Wes ka la sngew kmen eh ban tip ba U Blei u long shisha u nongiarap bajan tam eh ha ka por ba jynjar Bah Wes kat ba phi dang kren nga la sngew kmen eh namar kaei re kaei kaba par ha ki dkhot met jong nga, ka da rhem bad syaid kum ka ding bad kata ka jingkit bakhia sngew kumba kam don shuh Lada u Blei u dang map ia nga te ngan da kylla bamut thymmai noh bad ngan im bha noh, ong ka kong Lahairoi

U Blei te U kloi eh ban map bad mynta ngan iarap ban pynaiti thymmai noh sha U Blei. Kumta u Bah Wes u la ialam ban pynaiti thymmai ia ka bad hadien kata u la duwai kyrpang ia ka. Nangta u la rwai ka jingrwai khorus -

Me long baphylla tam bym lah nujor.
Ktien yn don ban batai
Sha palat kiei kiei baroh
Ba khmat ka iohi, shkor ka sngew
Jingstad ba jylliew bym lah iit shuh,
Ei ba lah thew ia jingieit jong Me,
Me long baphylla tam bym lah nujor,
Blei U Syiem ha khet shajrong.

Bad nga ieng ha jingmaian bakhraw .. 2x
Uba khuid, U Blei halor baroh,
Ha jingmaian nga ieng.

Kane ka jingrwai ka la ktah shisha ia ka dohnud ka kong Lahairoi. Katba ki khmat jong ki ki dang khaprip bad sngap jar shiphang, u Bah Wes u la rwai biang ia ka jingrwai khoros.

Don jingpynsleh ba thymmai
Ba wan hiar na U Trai
Ha wah um U Mynsiem phin shem
Un ktah iohi, Un pynthymmai
Jingim kan shlei da jingkmen Blei
To pdiang bad ioh laitluid mynta.
La pynlait luid da jingpynsleh
Bad jingkmen U Trai
Jingim jong nga kylla bak shisha
Nga la dih na um U Mynsiem

Ba tuid na khet U Blei
Trai U la pynthymmai pat ia nga.

Ka kong Lahairoi ka la um ka mynsiem bad hangta hi ka sngew ba ka jingkit la weng noh bad ka la sngewthuh iaka jingkylla ba pher ba la wan jia ha ka jingim jong ka.

Kane ka miet ka long ka miet kaba sah kynmaw ha ka histori jong ka kong Lahairoi. kane ka miet ka dei ka miet jong ka jingkha pat sha ka hima jong U Blei. Na ka hima ka jingdum la pynkynriah sha ka hima jong ka jingshai bad ha khmih mynta ka iengryngkat bad U Jisu ha ki jaka bneng.Mynno mynno wat la ka la long Khristan - hynrei ka la long tang ka nam, ka jingleit jingiaseng ha kito ki por ka dei tang ka jingpyndep ñiam - *Kine ki briew ki la wan sha nga tang ka rmiang shyntur hynrei ka dohnud ka jngai bah na nga - Nga la ngiah ia ka khlein ki langsohnoh hynrei ia ka dohnud ba lwet nga nga sngewbha.*

LYNNONG - III

Na ka shnong Laitartet u bah Wes u la mih noh dang step eh. U la iaid katto katne por bad ka sngi ka la sdang ban shoh bad u la shong thait ha rud lynti halor u mawsiang u ba heh ba iar. U la bam pyngngad ia ki soh ñiamtra ba ai ka kong Lahairoi. Ha la ka mynsiem u la kmen eh bad rwai kynud ia ka jingrwai - Katno suk ban bud iu Jisu - Da ktien ieit thiang u ialam — Ka mynsiem jong u ka thangrhem da ka jingieit blei ban ialap ia ka Gospel. Mynta te lada iap la im ngan ym phai dien na ka ne ka lynti ba U Blei U la pynpaw ha nga. Ka jingshakri blei jong nga ha kito ki por ka long kaba leh nohei, nga la ioh ia ka

burom na ki briew hynrei nga la shah kyntait ha khmat U Blei. Mynta te nga sngew thuh shai wat la nga la shah kyntait na ki briew hynrei U Blei U pdiang hun ia ka jingshakri jong nga bad nga la rai kut ban bud ia U lada long kumno kumno. *la nga ban im long U Khrist bad ban iap long ka jingmyntoi,* kren u bah Wes ha poh la ka mynsiem, Bad u la ai nguh ia U Blei namar ka kong Lahairoi, u ngeit ba U Blei uba la plan ban pyniakynduh ia ka, u la duwai na ka bynta jong ka bad u la rwai iaroh ia U Blei - laroh u Trai Ko ka mynsiem jong nga. U la ieng noh bad shim la ka pla airbag bad sdang ban iaid noh bad um tip sha no ban leit ne sha kano ka shnong ban leit sah miet bad ban ialap lada plie ka lad. Katba u dang leit khlek u kynmaw ia u paralok ba ju ia ieit eh ba u sah sha Mawkynthih bad u la pynbeit ia ka jingleit shata.

Poi ha ka wei ka lad don bun tylli ki dukan sha bad bun bah ki nongbylla tih mawshun, ki nongkit kwai, slatyrpad, ki diengiap, U la rung ha kawei ka dukan bad katba u dang dih sha, la wan rung saw ngut ki briew. Uwei na ki tang mar shu rung u la kylli, shano bah Wes kumne? phi wan iaseng ne phi mut leit jingiaseng shano shano. La slem ngim iakynduh shuh, nga lei lei ha kane ka shem pap, leit shano shano ruh ngam ioh shuh. Dih sha biang mo bah Wes - tang ka sha hi nga lah ban tyrwa, kane ka duk te ym sngew iaryngkat dor shuh ban leit shano shano ruh.

Hadien ynda dep dih sha, ka sngi ka la sep bad sdang dum iongrein bad u bah Wes u la khreh ieng noh. Mar kumta uta u paralok jong u, u la ong - sah noh bad nga phi bah Wes,

wat la nga duk ruh ka ja shi sien bam te ioh hi phi. Ka ïing jong nga te phi la tip hi ka ïing baduk, sa dang rit ki khun.

Bah Malon wat da kren than phi kumta, la katta snem ngi la ia lang paralok, ngi la ithuh ithaw, kynmaw ba ka jingduk kam khang lad ia ka jinglong paralok hynrei ka jinglong ba sarong u long u dieng pynkiang sha ka jingialong lok; ong u bah Wes. Bad u bah Wes u la leit bad mih ryngkat noh bad u Bah Malon Hynniewta sha Mawkynthih. Poi ha baranda, khroi roi roi ki khun u bah Malon ki la wan snoh, pa aiu phi wan thied pa? phi wanrah aiu pa ia nga? la pyrta ki khun rit i bah Malon. Thei thei, plie ka ïing heh, la pyrta u bah Malon.

Ka Thei thei ka khun nyngkong u bah Malon kala wan mareh bad plie ia ka jingkhang sha iing heh. U bah Wes u la rung sha kamra ryngkat bad u bah Malon, bad ka Thei thei ka la shim ia ka pla u kpa bad rah sha ïing shet ja ban khreh shet khreh tiew ban bam ki para.

Bah Malon katno ngut phi don ki khun? kylli u bah Wes, Ade nga te la jan dap dorjon, nga don 10 ngut, 4 ngut ki kynthei bad 6 ki shynrang. Ki dang iarit lut, ka kynthei te ka la kham heh, maka kein ka la kylla kmie naduh bym don shuh i kmie; nga sniew bok phi nga la hap ri khun swet, i kmie i thei tang mar lait kha ia i ne iba rit duh i la khlad noh bad nga la hap ban peit hi namar ki kur ruh ki long ki ba duk bad ki la shu khyniat ha nga nadong shadong. Mynta te nga la kham sngewsuk bad mynta lei lei ine i barit i la dap 3 snem. Nga kynmaw ia ka jingshem pap jong nga; tharai ym don shuh phi ban kham

palat ban ianga. Ha kito ki sngi te bunsien haba khie jur kynsan ka jingshitom i kmie thei thei la hap ban shu shah namar bym don pisa ban thied dawai. Yn ioh pisa nangno phi la jan man ka bnai, nangta sa ki dawai ruh kiba rem. Haba nga kynmaw ia kito ki por te nga la shu im ruma, bunsien ngam ju iohthiah nga iam bad shu khuslai lynter, tip balei U Blei u shah ia nga ba ngan ia kynduh kumne; ong u bah Malon.

Kane ka pyrthei ka dei ka madan thma ia ka jingim u briew bad uwei pa uwei un hap ban iakynduh ia kane ka thma. Ka Baible ka ong; ia u ba U Blei U ieit U sneng U sympat bad kata ka long na ka bynta ka jingbha jong phi hi. U Blei U la shah ia u Joseph ban long shakri bad ban shah set byndi.U Blei U la shah ia u Job ba ki khun kynthei bad shynrang bad kin iap lut noh baroh. Bah Malon nga ngeit ba U Blei U ieit ia phi.

Bah Malon phim pat long khristan ym dei? kylli u bah Wes.

Em phi bah Wes. Ngi dang sah ha ka Ñiam tynrai i mei i pa, ong u bah Malon.

Kaba kum ta ka jubab ba ngi ioh na ki ba bun ki briew bad ki ju pynksan ia kata ka Ñiam tynrai. Bah Malon U Blei Um donkam ia ka Ñiam tynrai hynrei ka jingthaw bathymmai. Don ki Khristan mynta kiba pynksan ha ka Ñiam tynrai hynrei kata ka long kaba bakla; ong u bah Wes.

Nga te ban khlad na ka nongrim ba la buh ki kmie ki kpa nga sngewsang phi. Ka Ñiam Khasi ka hikai bha ia ka Akor, ia ka tipbriew tip blei, ia ka hok ka sot. Ade ban iehnoh noh ia la

ka Ñiam ba la kha la pun, la suit la shor da ki kmie ki kpa te ngam lah phi — nga ngeit U Blei um iehnoh phi ia ki briew kiba im hok leh hok; ong u bah Malon.

Bah Malon kum u paralok nga sngew synei, nga ieit ruh katta katta ia phi bad nga burom ia ka jingngeit bad jingshaniah kaba phi don ha ka Ñiam. Ngan iathuh ba ym don ka nongrim ba u briew u tei kan neh skhem - u briew hi lano lano um lah ban long ka nongrim bahok ba shisha. U Jisu u long ka nongrim ba skhem bha, u long u mawsiang ka jingpynim, ka kut baskhem bad u nongiarap ha ka jingshipa. U lok bajan tam eh bad u ba lah ban shaniah. U la khot ia ki briew, *To wan phi ha nga phi ki ba thait bad bakhia ka jingkit, bad yn pynsting ia phi. Nga long ka lynti ka jingshisha bad ka jingim de.* Ki briew ki ba bat tynrai bha dei ki Jiw, kine ki jaitbynriew wat la ki la saphret kylleng ka pyrthei hynrei ki lah ban pynneh la ka Ñiam tynrai. Haba U Jisu U wan sha pyrthei, ki kyntait ki sarong hala ka Ñiam tynrai, ki sarong ba ki don u kpa Abraham, ki sngew sarong ba ki don u Moses. Hynrei U Jisu u ong; U *Moses u la ai ia ka mana, kila bam hynrei ki iap noh. Nga te nga ai ia ka jingim ba bymjukut. U ta uba ngeit ha nga wat la u iap hynrei un mih pat bad im bad nga sha kiba bymjukut.* Haduh katta u lah, u laleh bad un iaileh naba u long u juh mynta, mynhynnin bad shaduh ki bymjukut. Lada phi ngeit un leh ia phi ruh. Hato phi ngeit bah Malon? la kyrpad u bah Wes.

Haba u Malon u la sngap shiphang bad u la jan ong, nga ngeit, hynrei ka sur kam mih, u thyllieh u dambit ban pynkhih.

Ban ong em ruh um sngew nud bad kata ka khyllipmat ka long ka thmabah ka bakhraw ha ka jingim jong u. Bad u bah Wes u la ong. *Lada uno uno u iohsngew ia kine ki ktien wat pyneh la ka dohnud, ong ka ktien U Blei - Ka jingpynim ka long mynta - to jied phi ia ka jingim ne ia ka jingiap - uno uno u ba khot kyrpad ia nga; ngan ym pynlehrain buhkhoh* - Bah Malon, kum u paralok nga kwah ba phin ai ia ka rai tang shi kyntien; kata ka la biang. Da ka jingshlur u la jubab mynta ngan ngeit noh ha U Jisu - baroh ki jingngeit jong nga kiba mynshuwa ki la bakla, bad mynta ngan phai noh sha U Blei ba shisha bad nga ngeit U Blei Un kner la ki kti sha u nongpop bapli kum manga, ong u Malon.

U Bah Wes u la sngewkmen eh bad hala ka mynsiem u la kynmaw ia ka jingrwai - Ah 'ngan shu leit thylli kumno, khlem da khring kawei ka mynsiem. Bah Malon U Blei U long la kloi ban map ia ki pop jong phi. Baroh ki la leh pop bad duh lehnohei ia ka burom jong U Blei. U Blei Un thaw thymmai ia ka jingim jong phi bad ia ka longïing jong phi bad kan don ka jingkylla bak shisha. Mynta ngan duwai bad ialam iaphi ban pdiang ia U Trai Jisu - Hadien ba u Bah Wes u la dep ialam sha U Trai, bad duwai, u la rwai ia ka jingrwai 'Hab'U kner la ki kti ia nga...'

1. *Mynsiem jong nga la jngai na lynti bneng phymai,*
   Nga jynjar nga kordit nga matlah;
   Da jingieij ba phylla u wan wad kum ia nga,
   Hab'u kner la ka kti ia nga.

Khoros : *Hab'U kner la kā kti ia nga,*
Hab'U kner la ka kti ia nga;
Nga la jot la sep ei, ha bym ioh ıa U Blei,
Hab'U kner la ka kti ia nga.

2. *Mynsiem jong nga ka thiang i'U Jisu nga la pdıang*
Ha ki eriong bah ha u ngan rieh;
Ngan shaniah suk kynjai, skhem nga shngaiñ bad U Trai
B'U la kner la ka kti ia nga.
3. *Nga la suk ka mynsiem i'U Jisu nga la shem,*
Ngan iai bud tang ia U katba jia;
Ha U nga aiti lut met mynsiem ngam bynnud,
B'U la kner laka kti ia nga.

Kane ka miet ka long ka miet kaba thymmaı ia i bah Malon bad ia ka ïing jong u baroh kawei. Lashai dangstep u bah Wes u la leit phai noh sha la shnong sha Sunidan, ka shnongrit sha jan khap Bangladesh. U la iaid suki jai marweı marweı bad ka dohnud jong u ka ıng da jingieıt ban ialap ia ka Gospel. Wat ha pdeng ki jingshah kren beiñ hynrei u kmen namar u ngeit ba u la shah shitom na ka bynta u Khrist. Katba u nangiaid u la rwai ia ka jingrwai Khorus, "Khlem ma U ngam lah leh ei eı "

Khlem ma U ngam lah leh ei ei
Khlem ma U ngan shah jop ei
Khlem ma U ngan shu per ha sla
Kum ka lieng baklhlem boitha
Lem bad U nga leh ia baroh
Bad ha U ngan ym shah jop

U Jisu, U Trai bad Nongpynim
Un iai ialam lynti ia nga.
Jisu, O! Jisu

Balei phim khot ia U
A wat beh noh ia U
O! Jisu, Jisu baieit
Khlem ma U ngan jot dashisha.

Bad ynda la jan poi ha shnong u la shong jahthait bad peit kai ia ka Madan ba iar jong ka Bangladesh bad hangta u la iakynduh ki briew kiba wan iew. Baroh katba ia kynduh ia u ki la kylli, bah Wes phi wan jingiaseng shaei? bad ki lok kiba u iakynduh ki da ia khublei ia u. Poi hajan shnong u la iakynduh ia ki paralok bad kaba phylla ka long ba bun ki la sdang lehraiñ ban kren ia u. Mynno mynno ki da kren pariah bad ki da kwah ban iathuh khana bad iashongkai sngewbha hynrei mynta ki shu kren bym banse. Khamtam eh kito ki para bangeit na ka balang. Ka daw ka long namar ba u bah Wes u la ialap laitluid namar ka jingshem ba thymmai. Haba u la poi ha jan phyllaw ïing ki pyrsa jong u, ki la pyrta, mama! mama! i la wan ki la wan mareh bad kdup ia u bah Wes. Bad u la sam mit mit chaklet ia ki mar iwei iwei.

U Bah Wes um shym la leit ïing briew, u la shong khynraw, ki kmie ki kpa jong u kim don shuh bad u la sah lang bad i para khaduh ha ka juh ka compound.

Katba ki pyrsa jong ki dang ialeh kai ha phyllaw ki la pyrta sha i bah Wes, mama! mama! phin leit jingiaseng lashibit, ngi

te ngin leit jingiaseng ha ïing skul, ki ong hana don ba wan ialap la ong ki pyrsa u bah Wes.

Lid lid hangno long jingiaseng? la pyrta u Bah Wes. Ka lid lid ka pyrsa u Bah Wes ka la wan sha kamra u bah Wes. Don jingiaseng aiu lid lid?, la kylli u bah Wes, Ngam tip mama, tang ba nga iohsngew ba don jingiaseng la shibit ha ïing skul; jubab ka Lid lid.

Tang shu riew ka mike ki khynnah baroh ki la ia khih ban mareh sha ïing skul. Hadien shiphang u la iohsngew ia ka jingrwai; Kum nongiaid wir nga long... bad u bah Wes ruh u ba la don ia ka mynsiem ban ialap ia ka Gospel babha u Jisu Khrist, u ruh u la leit bad poi ha ïing skul. Bun bah ki khynnah rit, ki khynnah samla, ki long kmie long kpa ki la wan sngap. Hynrei ki rangbah nongialam ñiam pat ki la shu ieng kham pajih,bad bunbah kito kiba shu sngap na ïing kumno uta u nongialap u kren.

U Bah Joni Dan u la sdang ban ialap bad u la ong 'Ha ki sngi bakhaduh kin wan ki por kiba shitom haduh katta..... bad U Jisu ruh u la kren shai ia kane. *U la ong ha ki sngi kiba khaduh ki nongshun kin long kiba na ka ïing jong phi....*"

Bad ka jingialap ka long shisha da ka bor aiu re bad kala pynkhynñiuh ia kiba bun ki briew bad u la rwai 'Ah ki ummat ki jaw haba i'U Jisu nga kynmaw...."

1. *Don u lum shajngai bah marwei u ieng kynjah,*
   Sha ka ri sha lyndet duriaw bah;

Hangta Jisu Nongpynim, jingiap U la shah,
Ban siewspah i'u nongpop kum ma nga.

Khoros:

Oh ka dohnud ka pdang bad ki ummat ki jaw,
Haba i'u lum nga i bad kynmaw;
Namar hangta U Trai baieit jong u nga U iap
Ban siewspah i'u nongpop kum ma nga.

2. *Da jingbankhia diengphna khrup U kyllon hangta,*
Pangsngiat shiah ba ia khlieh sam lyngba;
Marwei U ia kyrda, nongshun ki peit risa,
Kat b'U nang kiew i'u lum Golgatha.

3. *Katba U khih pisa, nongshun ki ia kynha,*
Lok jong U ki iam ym don jaka;
Shikyntien ruh Um ang ban ud jingshem bakthang,
Um da niew wat la ka doh, jur ka pang.

Bad ula bteng biang ia ka jingialap. Katto katne te ki la ong. U bah Joni te u long u briew uba don mynsiem ban ialap haba nga sngap nga sngap te u pher phi na kiwei pat ki para nongialap. U Blei U pyndonkam radbah, lada u iaid hok bad iaineh ha ka kam ialap. Kaba eh ka long ba ki briew kim iaineh, kane kaba pynkylla ngiah ia ki briew.

U wei u riew rangbah uba na Sunidan u ba kyrteng u Waddaw u la ong, ban ngeit klumar ia ki briew mynta te ka ban iap ei ialade. Ia kine ki Khristan lei lei te phi dei ban kiar lai lum lai wah, kine ki long ki suri kup snieh langbrot, bun bah ki jaid bynriew Khasi jong ngi ki la shah shet shukor ha kine ki

suri kup snieh langbrot, ki sopti kiba lieh, ki dur diengphna kiba heh, ki jingduwai kiba jrong bad ba sngew bang, ki jingialap kiba pynkynñiuh. Ha sngap ıa ka jingialap u bah Joni Dan seh, kumno phi sngew, ban beiñ ruh ym lah, ki ktien kiba pnah. Kum kine ki jaid nongialap bad nongialam ki par sha ki shnong kiba lui lui, sha ki ïing ki riewkynthei bad ki khunswet, kin sa ong hana lada phi ngeit wat phi ki riewkynthei hynrei U Jisu Un long U lok jong phi, phi ki khunswet lada phi ngeit U Jisu Un long Ki Kmie ki kpa jong phi, kiba long khambha ban ia ki kmie ki kpa kiba la kha ia phi. Phi kiba duk kiba raitoi hynrei lada phi ngeit, phin kylla long ki khun Syiem ka burom, phi ki bymdon jaka, bymdon bri hynrei wat khuslai. 'Wad shuwa ia ka hima U Blei bad ia kiei kiei baroh yn sa ai lang tam ha phi'.

Kiba kum kine ki jingkren khroh bad bun bah kin kylla long kum ki langmatlah ne ki 'si sam khmut. Bad kumta shısien ba ki la ngat ha kum kine ki riew shukor kin ym lah shuh ban lait wat lada la duwai la phirat ne knia 'langsait pap ne 'iar pyllait ksuid. Kaba shyrkhei haduh katta katta lada shisien phi la ngat. Kumta phi dei ban sumar bha ialade, ia la ka kur ka jaid. Kine ki dei shisha ki nongialam bamatlah. Peit seh phi kynmaw kumno u Bah Wes u kit ñiam bha hangne ha kaba Balang ha Sunidan. Hynrei mynta hana u la ialap laitluid noh, ym don balang hangno hangno katba U Blei U phah, shata yn leit ialap. U to ruh u briew u bymlong, u la kylla nongialam bamatlah. Kito ki ba haïing jong u ki la kulmar thlim mynta; la ong u bah Waddaw.

U Bah Joni u dang ialap da ka jingshit rhem, u la ong, ba u Khristan u dei ban ioh ia ka jingpyndap da U Mynsiem U Blei, U Khristan ba khlem U Mynsiem U Blei u long tang kum ka shynrong dur bula.U don ka jingim kaba shong per, kaba sting, kaba khlem nongrim bad ka jingim Khristan kaba shah jop kaba kyllon kyllon iaieng iaieng. Phi dei ban ioh pdiang ia ka bor U Mynsiem. Bad phi lah ban leit ialap kylleng ka pyrthei haba U Mynsiem U Blei U don ha phi. Phi lah ruh ban bishar thuh ia ki mynsiem ba bakla. Ha kine ki sngi don bun ki nongialap kiba la mih pyrthei ban ialap kylleng kylleng, kida phla ialade ba U Blei u la khot ia ki. *Ha khmih U Khrist u don hangne - ne u don hangtai phi wat ngeit... Nga u jong U Khrist, nga u jong U Paul, nga u jong Apolos, phi wat ngeit. Kiba kum kine ki nongialap kin mih bad kino kino kiba bud ia ki kin hap lang ha ka thliew.* Hynrei nga kwah ban iathuh ia phi ia ka jingieit bah bakhraw jong U Blei. U bah Joni shuwa ba un pynkut ia ka jingialap u la rwai - Jingaiei Blei nga ieit ban phla...

1. *Jingaiei Blei nga ieit ban phla,*
   Ba pynim kum ia nga;
   Ba Me la shem i'U ba la jah,
   B'la pynpeit i'u matlah.

2. *Na bun ki jingriam bad jingma,*
   Nga la ioh lait mynta;
   Dei jingai ei ban lam lynti.
   Ba ngan poi sha la iing.

Bun bah ki la sngewtynnad ia ka jingialap jong i bah Joni. Tang ka sur ruh kaba sngewkhaiñ ka dur ruh kaba i maiñ, ka

nia ruh u ba don bad sa ka kyrdan pule ruh la kob kat kum ka juk mynta. Bad da kane ka jingialap ka la pynkyndit bynriew ia kiba bun bah ki briew. Kat kito kiba la wan sngap sha ka jingialap u bah Joni. Uwei pa u wei um leit phai thylli noh, don kaei re kaei kaba la ktah ia ka jingim jong ki. U la ialap ia ka jingngeit bad jingshem mynsiem bathymmai bad ka la pynlong ia ki babun ki briew ban pyrkhat bad ban shim ia ka jingrai - U paidbah, u paidbah ha ka them jong ka jingrai.

Hadien ba la wai ka jingialap. U bah Wes u la leit ban ia khublei ia i bah Joni. Kumno bah Wes phi long? Kylli u bah Joni. Nga khlaiñ bha, phi bah Joni. nga ruh nga dang wan ialap na sha Mawkynthih, ha kine ki sngi; ong u bah Wes.

Iaroh ia U Trai! kata keiñ ka khubor babha ban ioh sngew. Phi i nga ruh nga hap ban kheiñ duh ia la ka jingim, ia ka spah, ka burom bad ia ka jingpule ruh, namar ka jingktah U Mynsiem jong U Blei ka long kaba khraw katta katta ha nga; ong u bah Joni.

Kata te bah Wes ia ngin ia leit lang noh kylleng kylleng sha kine ki thain, namar nga dang mut ba nga long marwei hynrei pleng U Blei U la pynkhreh lypa du na ka bynta kane ka jingshakri. Haba U Blei U ong 'Wat khih khuslai na ka dohnud jong phi. Bad ka long kaba shisha; ong u bah Joni.

Nga ruh nga la kmen eh mynta *'Praise the Lord', our God is the all suficient God;* ong u bah Wes. Nangne sha khmat ngin da aitilut ban leit ialap sha baroh kine ki thain.

U Blei te u bastad, U Jisu U la phah ar ar ngut ban leit ialap bad haduh mynta ruh u dang pynskhem kumta. *Jesus is the same yesterday, today and forever.* la phi bah Jon ngin trei shitom namar U Jisu. 'IA NGA BAN IM LONG U KHRIST BAD BAN IAP LONG KA JINGMYNTOI, kren shongshit u bah Wes.

Ha kata ka miet u bah Joni u la sahmiet ha ïing u bah Wes bad kata ka miet ka long ka miet basah jingkynmawsah ha ka histori ka jingim jong kine ki rangbah. Dei ha kane ka miet ba ki la ia kren shisien shaphang ka jingshem mynsiem bathymmai. Baroh arngut ki iahap leh babha ha kata ka jingpynpaw ba ki la ioh pdiang kaba lehse dei kata ka jingithuhpaw bneng. Baroh ar ngut ki la kut jingmut ban wan rah ia ka jingpynthymmai ia ka jinghikai bad jingngeit ñiam kaba la snoh soh pailen. Ki jinghikai ñiam ki la nangrben nangrben katba nangmih ki por hynrei ka jingngeit kala nangtor nangtor. Ki briew ki la ngiah ia ka jingmane bad jingshakri kaba khlem ailad ia ka jingtrei U Mynsiem U Blei ne ha ka jingithuhpaw bathymmai.

Ha kata ka miet ki la khang ia ka kamra khop bad ki la pule ia ka Baible *'Ha khmih ngan leh ia kaei kaei kaba thymmai ... (Isa. 43:19)* Nangta ki la rwai ia khoros;'To ai ha nga jingieit ba shisha, ...

To ai ha nga jingieit ba shisha,
Jingieit Blei bakhuid ha dohnud jongnga
Jisu nga pan na Me, Tang kawei ka jingthrang ha jingim,
Ban bud ia Me da dohnud baroh,

Ban bud ia Me da dohnud baroh
Ban san kum synran ha jingshisha.
Rongphong pyrthei kim lah nujor;
Bad jingieit Jisu bakordor,
Lam Ah! Trai ban bud da dohnud baroh.

Hadien ba ki la rwai ki la iadem khohsiew bad duwai ryngkat bad jingud ba hir hir ha khmat U Blei. Ka jingduwai ka neh slem bha, wat la ka ïing kam da pajih ki khun pyrsa jong u bah Wes ki la shu sngap jar kumjuh ruh ka para khadduh jong u bah Wes.

La shai ka sngi te bah Wes ngan leit sha Sonatola; ka shnong kaba bun bha ki paralok. Namar kham mynshuwa ladon ki ba la thoh shithi ia nga ba ngan wan ialap sha kito ki thain. Kumno phi long la kloi bah Wes ban sdang noh naduh lashai? ong u bah Joni.

Nga leilei ngan leh aiu, nga uba marwei kumne, nga long la kloi ha kano kano ka por ruh, ong u Bah Wes.

Ka biang palat kane ka jingsdang kam jong ngi baroh arngut ngi la ia laitluid bha, dei hangne kein u Paul u sa ong "Ka bha ban long kum nga".

Kaba eh pat ka long ba ki briew kin tharai bun jait, kin ym shaniah, lada pariah than kin i ngiah kham tam lada ngi ia jan bad ki samla kynthei. Hangne te dei ka jingtynjuh, lada ngin kiar ruh ym long, U Jisu ruh U ju ieit ban sah miet ha ka ïing, ka Mary & ka Martha; U sah miet ha ka ïing u Sakhaios,U

nongpop, bad U iakren bad ka nuti Nongsamaria bad U ieit katta katta ia u Lazarus u hynmen ka Mary & Martha. Ma ngi ruh ngin hap ban sumar bha ialade. Hynrei te kan long kumba ong u Paul "Phi la sdang ha u mynsiem phi la kut ha ka doh.To ngin ym sheptieng namar ngi tip ba U Blei U don ha ka liang ka jong ngi. To long shlur phi ha khmih nga la jop noh thiaw ia ka pyrthei. Uta u ba ngeit ha nga un leh kham khraw ban ia kiba nga leh. Khlem ka jingngeit ym lah ban pynsngewbha ia U Blei". Bah Wes `To ngin ym tip ei ei shuh lait tang ia U Khrist ba la sah narphna' - ong u bah Jon.

LYNNONG - IV

Hadien ba ki la bam ja step baroh arngut ki la khreh ban leit sha Sunitola, Shuwa ba kin mih na ïing ki la pynlong ia ka jingrwai 'Ha Me ah! Trai ngi nguh ngi dem ...

Ha Me Ah Trai ngi nguh ngi dem,
Jingngeit jong ngi ha Me pynskhem;
Da jingkmen ngi aiti lut ialade,
To shimti ia ngi Trai ha Me. D.S.

Bad ki la mih na ïing bad ki da bai bai shuwa ia ki khun pyrsa u bah Wes. Ha lynti katba ki nangiaid ki la ia kren tang shaphang ka jingdonkam ia ka jingtrei thymmai U Mynsiem U Blei. Ha la ka mynsiem jong ki, ki ngeit ba ha ka wei ka sngi U Mynsiem un hap halor ka doh baroh, kumba u slap u hap halor ki sla phlang. Bad la jan sep sngi ki la poi ha rud nong; ki la rung ha iwei i dukan sha bad dih sha namar ka jingthait ka

met ha ka iaid lynti baroh shi sngi. Ynda la dep dih sha, la wan rung lai - saw ngut ki rangbah. Bad tang shu rung ki la ong, Oh! bah Joni phi poi shane, te la slem bha ngim ju ia kynduh shuh, nga sngew phi la leit ialap kylleng kylleng. Ki pastor mynta ki thait imat ban leit ialap la kham ioh sngewbha pynban ia ki riewmadan. Phi lei lei bah Joni idei phi ban long pastor noh, ka kyrdan pule ruh la biang.Kine ki ba dangbieit than ban leit ialap i lehraiñ phi, kylli jingkylli ki briew shu ang tyngheng kum ka muid. Tangba kiba kwah ialap pat de dei kiba dang bieit. Ha kane ka jait kam ngim lah sngewthuh, sa tang U Blei un bishar bad rai, ngi ki briew ngı sah ha ka lyngngoh, la ong i paralok jong u bah Joni.

Ha ka kam jong U Blei don shibun kiba ngim lah ban, sngewthuh hynrei '*tang ban shu ngeit bad kohnguh*'. U Blei U jied ruh ia ki tlot bor ... ia ki khlainbor. U Blei um peit ia ka bashabar hynrei u iit bniah ia ka ba shapoh jong u briew. Namarkata U Jisu u la beiñ ia ka jinglong jingim jong ki Pharisi. Ki kren khuid ia kaba shabar, ki iabeh thong ban pyni ia kaba paw shabar. U Jisu u ong 'Lada ki hok jong phi kim kham palat ban ia ki hok jong ki Pharisi, phi ruh phin jot noh kum juh' ong u bah Joni.

Shuwa ba kin mih noh na kata ka dukan sha, la wan mih kynsan u bah Aibor Chyne hangta ha dukan, Phi don hangne pleng, nga la wad ia phi la kut ki dukan, namar nga la ioh shithi ba phin wan sha shnong jong ngi, bah Jon ka bha ba ngin ialeit noh wut wut sha ïing, ban pynbeit noh ia ka kam, ngin ym pynsep ei ia ka por, ngin sdang noh naduh mynta ka

janmiet bad hapoh kine ki lai janmiet kan don ka jingtrei baphylla U mynsiem jong U Blei, ong u bah Aibor Chyne.

Kaba dei kata ka jingong u bah Aibor, ong u bah Wes, ngin pynsep ei leh aiu ia ka por, u Paul u ong *'To siewspah ia ka por'* wat tang ha i san minit yn pynkylla ia ka bymkut jong u briew. Phi kynmaw kumno U Jisu u ong ia u Dakait ha lor diengphna *'Ha kane ka sngi phin long lem bad nga ha paradise'* ong u bah Wesly Roy.

Nga lei lei nga la niew duh ia kiei kiei baroh khnang ban ioh ialap ia ka khubor babha U Jisu Khrist. *To khie leit ialap ha kylleng ka pyrthei, bad ha uta u bangeit pynbaptis ia u.* Ka kam jong ngi ka long ban ialap ha ki briewbaroh, khnang ba kin tip ba dei tang ha U Jisu don ka jingim 'Ym don ka kyrteng ha bneng ne ha pyrthei kaba pynim hynrei tang ka kyrteng U Jisu. Uta u pdiang bad ngeit ia u, wat la u la iap hynrei un ioh im sha ki bym jukut, namar U Jisu U im shaduh ki bymjukut' Ka mynsiem jong nga ka pluh bad rhem kumno ban ioh leit ialap ia ka Gospel U Jisu Khrist, ong u bah Joni Dan.

Kumta ki la ia mih lang noh baroh ban leit sha ïing i bah Aibor Chyne. U bah Aibor u long uba riewspah bad u don ki khun kiba la pule bad u long u ba bha bad ba kylluid mynsiem haduh katta katta ia ki lok ki jor, ia ki baduk ba raitoi bad u la ioh ka jingshaniah na kiba bun ki briew. U Bah Aibor ula pyrshang ban leit sngap jingiaseng ha ki katto katne ki kynhun balang, hynrei kawei ruh u khlem sngew iahap. U ieit ban shakri ia U Blei hynrei haba u peit ia ki nongialam ñiam u jlep

thiaw. Ki don tang ka dur kaba riewblei, hynrei ka jinglong pat kaba kynja pyrthei, lieh bad khuid tang ki jain kup, hynrei ka kam jaboh suda ha rieh harieh, phyrnai tang ki bniat, hynrei shapoh u thylliej ba pait pnat. Kumta u bah Aibor u la shu sah lyngngoh kumno ban leh bad u pyrkhat khia haduh katta katta namar la ka jingim, khamtam naduh ba u la ioh pule ia ki kot lyngkdop; '*Shano phi thmu ban leit*' bad '*Haei phin pynlut ia ka bymjukut jong phi*'. Ka jingwan jong kine ki rangbah, u bah Wes bad u bah Joni, kan pynlong thymmai, ia ka ïing jong u bah Aibor kumba ka jingkylla thymmai ka la long ia ka ïing jong u Kornolios.

Ha jan ka ïing jong u bah Aibor don ka madan ialehkai ki khynnah. Bad janmiet janmiet ki khynnah samla kynthei - shynrang ki ialum khrui rui rui, ha la ka jingim bashisur bymtip ia ka thok ka shukor. U Bah Wes u la pyndait ia ka Mike bad testing ia ka jingsawa jong ka. Ki khynnah hangta ki la nangbun nangbun, la mih sa ki rangbah bad ki long kmie ban wan sngap ia kata ka jingialap. Hangta u bah Wes u la khot bad wer ia ki nongshong shnong ban wan sha ka jingialap ban sngap ia ka khubor babha jong U Blei. U bah Wes u la rwai ia ka Khoros 'Manlâ u briew dei ban tip';

Man la u briew u dei ban tip (2x)
la U Jisu
U tiew Lili jong ka ri them,
Dei U Khlur step ba phymai,
U ba bha briew tam na phew hajar.
Man la u briew u dei ban tip ia U Jisu.

Tang hapoh shikynta ka madan ka la khapngiah da ki briew. Nangta u bah Jon u la rwai ia ka jingrwai Katno nga sngewbha ha ka Baible ban shem.....

1. *Katno ngaw sngewbha ha Baible ban shem,*
   Jingieit phylla, basngur bad barhem;
   Kham phylla tam na ki khubor babha,
   Ka long b'U Jisu U ieit eh ia nga.

Khoros:

Katno nga kmen ba Jisu U ieit
Jisu U ieit,Jisu U ieit;
Katno nga kmen ba Jisu U ieit
U la ieit eh ia nga.

2.. *Katno nga sngewkmen ban tip da shisha,*
   Ba Jisu U la shah halor diengphna;
   Jingiap bashyrkhei U la shah hangta,
   Ban pynim ei ia mynsiem jot jong nga.

4. *Mynta nga sngewshlur ban bud da shisha,*
   Bad ngan bah ruh la ka jong ka diengphna;
   U la kular ban ym iehnoh marwei,
   Un kyrshan ruh da ka bor jingai ei.

Haba rwai u bah Jon te ki briew ki la shu iap biej lut, ka jingsngewbang ka sur namar ka jingum u ryndang jong u, ka pyniap biej bad ktah ia ki nongwan sngap. U Bah Jon u la sdang ban ialap.

'Kan myntoi aiu ia u briew lada un ioh ia ka pyrthei baroh kawei bad duh noh ia ka jingim bymjukut....' Kane ka jingkren jong u bah Jon ka la ktah bad tyndung prak ia ka dohnud jong

ki babun. Bun ki briew ki la khynñiuh bad la jan baroh ki la kwah noh hangta hangta hi ban kylla bamut noh. Ki la sngew ba ka jingim jong ki kam myntoi satia lymda kim pdiang ia U Khrist. Ka jingsngew suda ka la ngat ha kiba bun ki longkmie, ki la kwah la kumno kumno ban kylla thymmai noh syndon. Ladon hangta ki Khristan kiba dang sdang ban bud ia ka jingngeit Khristan bad ki la sngew phylla katta katta ia ka jingialap i bah Joni.

Nangta u Bah Jon u la rwai ia ka jingrwai. *U Nongpynim u dang ap ...*

1. *U Jisu U ap ban rung dohnud jong phi,*
   Balei ba phìm shah ia U?
   Pyrthei kam don don ei-ei ban pynkhlad ia phi,
   Balei phim jubab ia U?

Khoros : *Man la ka por U la iai ap ia phi,*
Bad mynta U dang iai ap hi
U ap ba phin plie jingkhang dohnud jong phi,
U kwah ban rung mynta hi.

2. *To shim shisien jam sha l'U Nongpynim, para,*
   Phin shem U kner laki kti
   Pdiang ia U mynta jingdum kin wai shisha,
   Un im ha dohnud jong phi.

Bad u la khot ia ki briew ba kin wan ban aiti la ka jingim ha U Khrist Jisu. U Khrist haphi u jingkyrmen ka burom. Lada phi don ia U Khrist ha ka mynsiem, ka jingim kan long kaba don jingkyrmen. Khlem U Khrist Jisu kan long kaba sepei. U Jisu

U khot ia phi, wat mynta ruh, '*To wan phi ha nga phi kiba thait bakhia ka jingkit*'. Bad katba u dang khot ia ki briew u la rwai ia ka jingrwai, To wan phi kiba khia ka pop ...

To wan phi kiba khia ka pop,
Jingpyllait don h'U Trai;
U kular Un ai bor jingjop,
La phi la tlot la swai.

Khoros:

Shaniah ha U, shaniah ha U,
B'la iap ha diengphna;
Shaniah ha U, shaniah ha U,
Phin ioh im shisha.

Ki briew te ki kwah eh ban wan, hynrei kim nud ki lehrain katta katta. Don kiba la sdang ban ieng hynrei ka jinglehrain kala pynpep noh ia kata ka jingrai bakordor. Wat la katta ruh don 4 ngut ki long kmie kiba la shah ban beiñ ha ka pop bad ka jingpang ba kordit, ki la wan ban aiti la ka jingim. Kumta u bah Wes bad u bah Jon kila dwai na ka bynta jong ki, bad kyrpad ba kin wan biang sha kajingiaseng namar ki dangsah sa ar miet ha kata ka shnong. Haba ka jingiaseng ka la wai bun bah ki la wan ia khublei kti ia u bah Wes bad ia u bah Joni bad ki la kyrpad ia ki ba kin wan kai sha ïing jong ki lada ki don por.

U Bah Wes bad u bah Jon ki la leit noh sha ïing u bah Aibor bad hangta ki la pynpaw ia ka jingkmen eh namar ka jingdon ryngkat jong U Mynsiem jong U Blei. Ha kane ka jingiaseng U

Blei Un pynkylla khongpong ia kane ka shnong, ki briew kiba sah ha ka jingdum kin iohi ia ka jingshai ba phylla bad kaei kaei kaba bha kan wan jia ha kane ka shnong, ong u bah Joni.

U Bah Seibor, u para jong u bah Aibor Chyne, u la leit phai sha ïing ryngkat bad ki paralok, ki la iawan rung kai shwa ha ïing jong i. Haba ki la iashong kai, u bah Seibor u la ong, Uto u nongialap te uba donbor bha, ha ka pnah ktien, ka sur kaba sngew khaiñ, ha ka beit rynieng jwain, te u shyrkhei phi uto u briew ban ialap, ngam pat ju ioh sngew nongialap ba donbor katto katto. I bah jong ngi te katto lait sa da kumno hynrei i la ngat ha ka jadu i bah Joni. Lada in sah slem hangne te kane ka shnong tip kan long kumno, ong i bah Seibor. U Bah Khrawbor i para jong i bah Waddaw, iba la don ryngkat hangta, i la ong. 'Kine ki Khristan te kiba khyllah tip balei ki long kumne, kaba thymmai shi kaba thymmai. Katba don pat ka jingong, ka barim ka long ka ksiar. (Old is Gold). Kine ki briew te kiba ialeh ban pynkhongpong nadong shadong, ki briew kiba lui lui ki la shah pynjngut sui, ki briew kiba hok, ki la kylla thok, ki briew kiba im hok im sot ki la kylla long riew rakot, ki briew ki bym ju tip ia ka bamsap, ki la kylla sha ka jingim babun syrtap. Ki briew jong ngi te ha ka jingshida than kin shah pynbiej, kin shah ialam bakla, bad kin iehnoh ia ka niam tynrai kin iabeh ia ka niam thymmai kaba khlem kut trai, Ah, kaei keiñ ka ban jia ia kane ka jaid bynriew, Kine ki dei ki sngi jong ki nongialam bamatlah. Peit nangne shakhmat ka jingsniew ka nang khraw, ka niam Khristan ka nangroi, ka jingsniew ruh ka nangroi. Kine ki briew tip kin ialam shano, mynta ki leh nongialap niam, peit

sa tang katto katne ki leh nongialam saiñ pyrthei. tangba ki jaid bynriew jong ngi te kim dei ki riew pyrkhat, ki dei ki bam ja khluid suda, sa tang katno kane ka ri kan poi shano ne shano, ong i bah Khrawbor.

Ha kine ki armiet, ki briew ki la dap shoin ha kane ka madan kaba don hajan ïing i bah Aibor Chyne, namar ka jingsngewphylla ka jingialap bun ki kwah eh ban ioh sngew noh ia ka jingsawa mike. Ha kane ka janmiet te la ialap da i bah Wes. Tang ioh sngew ia ka jingsawa ka mike ki khynnah ki la wan mareh, ki da ia pyrta, ia noh! ia noh!! la riew ka mike! la riew ka mike! Bad shuwa ba ka jingiaseng kan sdang, la dap shoin ka madan da ki briew.

U bah Wes u la hallow testing bad sdang rwai katto katne ki jingrwai. Namar ba u Bah Jon u don ka sur kaba sngewbang kumta u la ïeng ban ialam jingrwai bad ki khynnah ki la shu ang tynheng. U bah Jon u la rwai ia ka jingrwai 'To risa jam, to iai iaroh jam'

1. *Da jingrisa ka jingjop mynsiem jong nga ka ong,*
   Nga la suk nga la hun jai bad Jisu nga ioh shong,
   Ka shadkmen dohnud jong nga,
   Da ka snam la sait ia nga,
   Bad jingrwai iaroh pyndon burom kan long.

Khoros : *To risa jam to iaroh jam,*
Risa jam l'U Khun Langbrot, Halleliwia;
Dohnud jong nga dap jingkmen,
Jisu ia nga la pyngtngen,
Bad mynta nga ioh jingjop, Halleliwia.

2. *Katno jingkordor U Nongpynim ha ki riewkhuid,*
   A, U Nongsumar ba phylla, ba ai jinglaitluid;
   Phi phylla ba nga rwai jam,
   I'U S'iem bneng ba halor tam;
   Da jingieij bah jong U ha nga b'la pyntuid.
3. *Bad ki jingpyrkhat artatien baroh nga la beh,*
   U Trai,ia nga, nga tip un lam sha la ïing shongneh;
   Da jingkmen ngan tur shaphrang,
   Bad jingrwai nongjop babang.
   Da bor Blei nga jop nongshun ha jingialeh.

Bad tang ka jingrwai ruh ka la ktah lypa ia ka dohnud jong ki briew. U Bah Wesley Roy u la sdang ban ialap, *'Lada uno uno u don ha U Khrist U long jingthaw ba thymmai, kiei kiei kiba rim ki la leit noh.' Ha khmih kiei kiei kin jia long thymmai*

U briew u long u jingthaw ba la duh noh ia ka burom jong U Blei. Baroh kila leh pop bad la duh leh noh ei ia ka burom jong U Blei. U briew u la kylla long u jingthaw bajot barem bad ba lanot khop, u la kylla long u mraw u Soitan bad u la duh noh ia ka jingkyrkhu jong U Blei. Ka jingpang ka la ban, ka jingduk ruh ka la wan bad ha khmih ka pyrthei ka la long khlem jingkyrmen.Hynrei U Blei U ieit katta katta ia ka pyrthei, u ieit ia u nongpop, bad kumta u la aiti noh ia la U khun ba kha marwei ba uei uei uba ngeit ha U un ioh ka jingim bymjukut - Lada uno uno u don ha U Khrist un kylla long u jingthaw bathymmai.

Da lade hi u kit noh ia jingpang baroh, nga wan na ka bynta kiba pang - Don mano re mano ba ktah ia nga, naba nga

sngewthuh ba ka bor ka la mih noh na nga..... Uno uno uba ngeit ha U un ym iap shuh hynrei un ioh ka jingim bymjukut. Bad u bah Wes u la sdang ban khot ia ki briew ban pdiang ia U Jisu Khrist bad ban ngeit ha U. Bad U u la rwai ia ka jingrwai U ktah ia nga:

1. *La khum mraw da kynjri ba khia,*
   Jong ka pop bad jingshah lehraiñ;
   Te U Jisu U Ktah ia nga,
   Bad U da pynkylla bak shisha.

Khoros : *U Jisu U ktah ia nga,*
Bad Oh, jingkmen shlei ha mynsiem;
Mynta nga tip, wan jia shisha
B'U Jisu U pynkhiah ia nga.

2. *Naduh ba nga la shem ia U.*
   U Pynkhuid bad pynkhiah ia nga;
   Ngan ym wai ban iaroh ia U,
   Katba ka bymjukut hi ka sah.

Kane ka jingrwai ka la ktah ia ki ba bun bah ki briew. Hynrei ban wan sha ka jingkhot don tang khyndiat eh, namar ka jinglehraiñ bad jingsngew sarong. Shuwa ban pynwai ia ka jingiaseng ialap u bah Joni Dan u la khot sngewbha ia ki paralok bad ia ki nongshong shnong ba kin sngewbha ban wan biang ha ka miet kaba khadduh, un duwai kyrpang na ka bynta kiba pang.

Ynda haba la wai ka jingiaseng, u bah Wes bad u bah Joni Dan, ki la iakren ia ki paralok kiba wan jingiaseng, bad don

kiba la kwah ia ka jingiasyllok jong ki. Hadien ba la wai ka jingiaseng kila ialeit kai sha ïing jong kawei ka briew kaba la kyrpad ia ki ban wan khnang. Haba ki la rung ha kata ka ïing, ki la lap ba ki don tang baroh arngut shi khun. Ka ïing kaba heh, kaba bun kamra, hynrei ka long kaba ïongngit bad dum. Sa ka bym biang ki jingkhang iit bad ka sma kyndong hek hek. Ki bym ju siat ïing shirta, ka kham shai tang kata ka kamra ba shong ki jong u bah Wes. Ka jing i kynjah kata ka ïing la kum ka ïing ba ïap duh. Ka phyllaw ka ba sanium bad baroh ki shakiar ïing la dap da ki niut imat kim ju thiew ia kine ki niut la bun bun snem.

Bah Wes phi kynmaw ia nga, nga ruh ha ka por ba dang samla nga smat bha ban leit jingiaseng kylleng kylleng. Katba dangim i mei lei lei nga ioh lad bha ban leit jingiaseng hynrei mynta la bun snem ngam poi tikna shuh sha ingmane.Tang por Christmas te ngam ju pep, lait nangta te ngam ju poi jingiaseng, sdang iathuh khana ka kong Sandra Suting. Kane ka kam leit jingiaseng te dei tang kiba la mad bad kylla bamut shisha. namar kata bun ki briew ki smat jingiaseng tang por por samla, tang shu shong kurim kynjah jar ka jingshakri blei, hiar ka jinglong mynsiem, ngiah ban leit jingiaseng kata ka long kaba shait iohi ha baroh; ong u bah Wes. Phi sah tang baroh arngut shi khun kong hangne? Balei i kynjah katne katne kane ka ïing jong phi? i kpa i bih i leit bylla shaei? kylli u bah Joni ia ka kong Sandra.

Ko bah kynrad, ngi sah hangne tang baroh arngut, nga don khun tang ine i wei i kynthei. I pa jong nga i la iap la slem

bha, i mei te i dang shu khlad mynta la shi snem tam ei ei. Ka sngew kynjah shisha kein bah, ki khynnah rit ruh ki kham duna sha kane ka dong jong ngi. Kam long kum ha kato ka dong ba sah i bah Aibor. I kpa i mem te i la khlad mynta la 3 snem ei ei. Ka jingshah shitom jong nga phi bah ha kine ki snem, sngew kumba ngan shu iap noh khlem dei por.I kpa jong i mem bapli i la iap ur kali, i la supply Mawshun sha Bangladesh, hynrei sniew nohsip eh ma nga, ka kali kaba dang shu thied thymmai tip bakla kumno u driver kata ka kali ka la kylla sha riat krem Seiniong bad i la iap ha shen namar ka khlieh kala pait arliang bad i la shu iap lyndet khlem ioh ban kren shi kyntien ruh. Ka jingsngew sahnud te phi, haduh mynta nga shu sah nud sah ia i kpa jong i mem. Bapli sa kane ka khun kaba dangrit ngi la kum bakla ngi la kum leit ialam ban peit khadduh ia i kpa, ka shu lynniar kliang haba ka iohi bad naduh kata ka sngi ka la ioh pang bad haduh mynta kane ka khynnah ka long kumba duna. Ka shu shong man man, kam ju kren. Hynrei ki khmat pat de ka pynshat kylleng kylleng. Nga la leit wad dawai kylleng la lut ki dawai phareng, ki dawai kynbat hynrei kam iarap satia, ka pisa baroh ba la kynshew ha ka por jong i kpa mynta ka la lut plain. Mynta nga la kut lad bad nga la pyrshang phah shat phah khein noh, namar ki ong hana ba wan lap ka tyrut, bad lehse ka tyrut ka la ioh kem kynsan ha kane ka khun bapli. Mynta ha kine ki khyndiat sngi hadien bala phah knia i kumba ka kham i khiah krat, imat ka iadei shisha kata ka phah kñia, ong ka kong Sandra.

Kong Sandra, kane kaei kaei kaba phi leh ka long ka pynsngewsih ia U Blei haduh katta katta. *Phim ym ioh u wei*

pat U Blei nalor jong nga, ong U Blei. U Blei Jehovah u long U Blei jong ki kam bah, phi kynmaw ia u Elijah ha u lum Carmel? Phi kynmaw ia u Syiem Hesekaiah? Kong Sandra, u soitan u la banbeiñ ia ka ïing jong phi, u la lute ia ka spah, ia ka jingkoit jingkhiah, ia ka jingsuk bad lada phim phai khmat sha U Blei. U Soitan un rat jubor wat ia ka jingim. U Jisu U ong *'U Soitan um wan tang ban tuh, hynrei ban lute bad ban pyniap ruh de. Hynrei nga nga wan ban ai ka jingim kaba dap kyrhai* - Kumba u la pynkhiah ia ka briew ba la pang mih snam 12 snem un pynkhiah ia i khun jong phi mynta - kumba u la beh noh ia ki ksuid na u nong Gadara, un beh noh ia u ksuid tyrut ba la leh trai khlieh ha ka jingim jong i khun jong phi.Shisha phi la bakla kum ka Khristan, phi dang wad sa ia ki blei ba thala, pan map na U Blei - Un pynkhuid ia kata baroh da ka snam u khun jong U. Lada phi ngeit ym don jingeh. Ka kambah kan jia mynta mynta hi; ong u bah Jongni.

Ka kong Sandra, ka la noh liaw la ka khmat, ka la babe ia ka jingleh bakla, hynrei yn leh shuh kumno, ka la shah pynshoi ha ki paralok jong ka. Bah Jon, nga sngewsih bad babe ia la ka jingim, shisha kine ki paralok jong nga, wat la ki long Khristan ruh ki pynshoi pynban ia nga ban phah knia, tharai kito ki briew kiba leh shilynter ialade, nga la bakla shaba palat, mynta te ngan thngat thngaw noh bad ngan ym leh shuh; ong ka kong Sandra.

U Bah Jon & u bah Wes ki la pynlong jingdwai na ka bynta kata ka khynnah, bad haba ki la buh kti bad duwai kynsan

kynsan kata ka khynnah ka la kylla matlieh bad syngkhor kumba set mynsiem khlem tip briew shuh. U Bah Jon bad u bah Wes ki la dumok ha ka Kyrteng U Jisu. Kane ka khynnah ka la pyrta kynsan - Ani waw, Ani waw u ksuid! u ksuid! rap! rap! bad u bah Jon u dang pynjam ia ka jingduwai. Kynsan kynsan shu ioh sngew ia ka jingsawa ba khih lut ka sad baroh kawei kumba par mano re mano. Bad ka khynnah ka la pyrta peit! peit! u tei! u tei! u bseiñ iong u la phet shabar, kren ruma ka khynnah. Kane ka khynnah kam pat kyndit bynriew bad ki la pynthiah noh. U bah Wes bad i bah Jon ki la shong kai shipor, ki la mut ban leit noh sha ka jingiaseng ialap, hynrei namar ba kyrpad eh ka kong Sandra ki la dih sha shuwa bad tang mar iadep dih sha, ki la leit noh sha ïing i bah Aibor Chyne.

U Bah Wes u la hellow testing ia ka mike, bad tang shu ioh sngew ia ka jingsawa ki la sdang mareh sha madan bad kata ka miet ka long ka miet kaba khadduh. Ki briew ruh ki bun bha bad ki kwah ban ioh sngew ia ka jingialap i bah Joni namar ki sngewbang palat ia ka ryndang jong u. U bah Wes u la rwai ia ka jingrwai 'Lano lok baieit'.

1. *Lano lok baieit ngin ioh poi*
   Ha ri jingkular,
   Jisu U ap ia ngi hangta;
   Da jingkmen bad jingshadkmen ngin
   Ioh rung baroh phar,
   Hangta ha Kanan ri ba bha.

Khoros :

Ki b'la siewspah jong U Trai,
Da ki jingtem bad jingrwai,
Ha ki surok ba phyrnai
laid kynhun kum ki shipai;
Katba ki nang iaid ki rwai,
Ki nang bud ia la U Trai,
Ki iaroh jam Halleluia.

2. *Ah ban rung ha ki ïing paki*
Ba U la pynkhreh,
Shatei shaneng sha khlieh ki khlur;
Ha ka hima bakhuid jong U
Junom ngin shong neh,
Sawdong ki tuid ki um ba sngur.

Bad u bah Jon shuwa ba un ialap u la rwai biang ia ka jingrwai, 'U la rah ia nga na ka pung ktieh ahor'

1. *Ha lynti jong ka pop shisien nga la sakma,*
Da jingkhuslai bad sngewsih b'la ban khia;
Ki lok ba ju ieij ki pynjynjar ia nga,
Tad da Jisu wan ban rah kum ia nga.

Khoros : *U la rah ia nga na ka pung ktieh ahor,*
Lynti khim ngan iaid tang bad U man ka por:
U la rah ia nga haduh ka jaka bneng,
Mynsiem U pynshlei kyrhai da jingkmen.

2. *La ka ïing nga la tei halor u shyiap ba rkhiang,*
La nusib jot katba long nga sngewbiang;
Suidtan u la ong. 'men da iap da shisha,
O, Jisu U wan ban rah kum ia nga !

3. *Nga la iaid lynti bneng, ka mynsiem dap jingrwai,*
Pop ki la duh jingiaidwir ruh la wai;
Da snam U Jisu la pynkhuid phar ia nga,
Iaroh ia U Trai ! U la rah ia nga.

U bah Joni u la sdang ban ialap da kaba shim na ka dkhot *'La buh ia u briew ban iap shisien bad hadien ka wan ka jingbishar'.*

U briew u long u jingthaw ba ha khlieh tam eh jong U Blei, U im suk ha ka kper Eden - haba u briew u la shah pynshoi ha u soitan - bad bam ia u soh adong u la leh pop pyrshah ia U Blei - ka bainong jong ka pop long ka jingiap - u soitan u la synshar halor u bynriew - baroh ki laleh pop. Ki la duh lehnohei ia ka burom jong U Blei - Ki la sakma kum ki langbrot khlem nongsharai - khlem Blei ha ka pyrthei. Hynrei U Khrist U la wan long u nongap langbrot babha - u nongpynim ka pyrthei. U kpu ba la wan hiar na bneng.

U briew ha kawei ka sngi un hap ban ai jingkheiñ ha khmat jong U Blei la bha la sniew. Sa tang katto katne por ngan leit noh sha ka ri ba ngan ym wan phai shuh, ong u Job. Yn sa thew ha ka tarajur hok U Blei - bad hangta yn shem ia phi kumno phi long - Ym lah ban buhrieh ha khmat jong U Blei. Ha khmih nga wan kloi bad ka nong ka don lem bad nga ban ai nong ha uwei pa uwei na phi kat kum ka jingleh jong phi la bha la sniew.

Ynda la kut ka jingialap, u Bah Jon u la khot ia ki briew ban wan sha khmat ban iasuk bad U Blei. Wan phi kiba thait bad

ba khia ka jingkit - Wan kum ba phi long. U la rwai ia ka jingrwai '*Thew khmih la duna*'.

1. *La thew ha tarajur hok U Blei,*
   La shem jingim pop phi im;
   La duna, hato kumno phin leh?
   Thew da ktien U Blei ba im.

Khoros : *Thew, khmih la duna!*
Thew, khmih la duna!
Yn kyntait noh ha khyrdop bneng.

2. *A ka jingkthang bad ka jinglanot,*
   Phin sngew ki ktien sngewshyrkhei;
   " La thew bad lashem ba la duna;
   " Ym don shuh jingaiei."

U paidbah u ba bun hangta u la sngew shyrkhei haduh katta katta shaphang ka sngi bishar ba khadduh jong U Blei. Haba u bah Jon u la khot ia ki briew, bun bah ki kwah ban wan hynrei ka eh haduh katta katta ban ieng bad ban wan. Ah! kaba khim kata ka khyrdop, ah! kaba wit ruh kata ka lynti kaba lam sha ka ban im! ah! ki long khyndiat ruh kiba shem ia kata. Wat la katta ruh don hi katto katne kiba la wan ban pdiang ia U Jisu bad ia ka jingngeit bathymmai. Kine te ki la wan ryngkat ki ummat bad dohnud ba la lwet namar ki la sngewthuh ba ki long ki nongpop ha khmat U Blei.

Ynda la wai ka jingiaseng u bah Wes bad u bah Jon ki la leit phai sha ïing u bah Aibor Chyne da ka sngew kmen. Ki la ia kren shaphang ka jingtrei ba khraw u mynsiem jong U Blei.

U bah Joni u la ong, Kumba ka la long ha ki sngi jong ki Apostol haba ka balang ka sdang ban ialap kylleng ia ka Gospel U Jisu Khrist. Ki la iakynduh ia ki jingeh tang namar ba ki wanrah ia ka jinghikai bathymmai, ka jingngeit bathymmai bad ia ka jingim bathymmai. Shi lynter ki la shem ia ki jingeh hynrei namar ka jingngeit bad ka jingkheinduh jong ki wat iala ka jingim ruh, ha kaba khadduh ka balang ka la lah ban saphriang sha kylleng ka pyrthei. Kumjuh kane ka long ka jingtynjuh ia ka jingngeitjong ngi haduh katno ngi la khein duh na ka bynta U Khrist. Bad u bah Wes u la pynbud - Dei hangne kein bah Jon ba U Jisu u sa ong 'ba lada uno uno u mut ban bud nadien jong nga, ai un len ialade:

Kata ka miet ka long ka miet ba khadduh iaki jong u bah Joni bad bah Wes ba kin sah ha ïing i bah Aibor Chyne. U bah Aibor u la sngew bynnud katta katta ia kine ki rangbah, ka mynsiem jong u ka kyndeh namar jong ki. Ha la ka mynsiem u la rai ban bud ia ki jinghikai jong ki namar ki iadei bad iahap bha bad ka jingpyrkhat jong u Bah Wes bad bah Joni.

Bah Wes lano phin wan biang shane ?, ym pat lap ba ioh sngew ba phi sah bad ngi, hynrei phi la hap ban leit noh lashai ka sngi. Ka mynsiem jong nga ka pang bad ka tmang, marwei ngan sah khlem nongshakri, artad ba nga dang shu sdang ban long niam Khristan shen, khlait ma phi nangne kumno ngan leh, nalor ba dang shu sdang, nangta nga la leh sa da kumne, ngan shu shah kren beiñ shi lynter. Lada phin wan jngoh khah khah ia nga te tip ngan poi sha ei. Bah Wes nga

da kyrpad ia phi ba wat ym klet ia nga ... ka mynsiem jong nga ka lung bad um hin hin, kren tmang mynsiem u Bah Aibor.

Wat khuslai bad wat duh jingkyrmen; U Blei Un long ryngkat bad phi, shisha phi la kheinduh ia la ka jingim, kane ka sien jam ba phi la shim ka long kaba U Blei U sngewbha eh. Bah Aibor wat sheptieng - Lada phi don ha ka liang U Trai iano phin sheptieng, U Trai u long u nongap langbrot jong nga, ngan ym kyrduh... La nga iaid lyngba ia ka syrngiew ka jingiap ngam sheptieng ... kaba donkam ka long tang ban wan ha syndah jong u, ong u bah Joni.

Hadien ki jingiakren bad ki jingiasyllok ban pynshlur, ban pyntngen ia i bah Aibor, kumta kı la iarwai ia ka jıngrwai. Tang une

1. *Don ma shisha ba lah iarap, ban sngewthuh dohnud jong ngi*
   Haba shiaha jingim ki pynmong pynmih snam;
   Uba lah ban sngewlem ia ngi, da jingaieij un theh ha ngı,
   Ki jingkyrkhu kıba dei eh ngi donkam.

Khoros : *Don uwei - tang uwei,*
U Jisu, Jisu kordor tang ma-u;
Haba jingjynjar jingim,
Ki tap lup ia mynsıem,
Bad phi wad u lok ban iarap, tang Une.

2. *Don shisha ba lah iarap haba jingkit ka khia than,*
   Bad ngi sngew ngin sa kyllon noh ngim donbor;

U ban shim ka jingkit na ngi, mynsiem jong ngi ban kyrshan
Un rah ia ngi ha la tyrpeng un ai bor ?

3. *Don ma shisha ba lah iarap haba ka jingkut la jan,*
Ha ka them ba dum ka jingiap un btin hi;
Ban pynshai ka lynti jong ngi, jingsheptieng, jingma un beh,
Ha la iing bneng mynsiem jong nga un bah hi ?

Bad ki la ialeit thiah noh, namar lashai dang step kin sa leit phai noh sha la ki shnong ki shnong ba ki shong.

LYNNONG - V

Ki snem 1945 ter ter ki long ki snem jong ki jingkhihwin bajur bha ha kylleng ka pyrthei. Ka ri India jong ngi ka la mad ia ka juh ka jingeh, ka thma bah ba ar ka la khie ha kine ki snem, ka jingiakhih laitluid ruh ka jur bha ha kine ki snem. Ki hima rit ha ri India (Princely States) ki iakhih khohreh ha kine ki snem.

Ki Syiem Khasi ruh ki la iakhih klumar tik haduh ba kim lah ia sngewthuh shuh para maki, kim nang shuh ban shim ia ka rai na ka bynta ka jingmyntoi ki Khasi, namar la bun eh ki nongialam bakhwan myntoi. Ki Syiem Khasi bapli ki dei tang ki Syiem bym don jingnang jingstad, hynrei ki la synshar ia ka hima da ka jingieit iala ki khun ki hajar, kim tip ia ka phon ka pah, namar ka jingshida jong ki, ki la shu ngat ei ha ka shangkawiah jongno re jongno kiba la leh kum ki nongialam

5.

ba ieit ri, hynrei ha ka jingshisha ki dei tang ki suri kup snieh langbrot.

Ki 'riew rangbah ba paw khmat ki syiem bakham don jingnang jingstad ki la iaid kylleng ban iashem, iakynduh bad iasyllok ia ki para kur, para rangbah bad ki la pyni la ki jong ki jong ki plan, na ka bynta ka lawei jong ka jaidbynriew Khasi. Kine ki rangbah ki la leit da ka jingshongshit bakhleh bun jait, kumno ban pynngeit ia ki paidbah ha ka plan ba shukor jong ki.

Katba u bah Juban u dang shongkai bad la ki paralok ha ka kamra shongkai. Ki dang iathuh khana ia ka jinglong jong ka sain pyrthei ha ka ri Khasi, ki la iathuh khana ba ki phareng kin sa leit phai noh sha la ka ri bad ban ai ia ka jingsynshar sha la ki trai ri bad ka jingpynkhreh ka la iaid shait shait. Hapdeng ba dang thnam bha bad shongshit kata ka khana. Tok, tok ki la ioh sngew ia ka jingtied jingkhang bad u bah Juban u la leit ban plie. Ade, bah Wallam phi poi shane, Ale, seh rung. Ka khana ka dang thnam bha, la wan poi sa ma phi te ka la kham bha, namar phi kham ioh jingtip bha, shaphang ki jingkylla ka synshar khadar ha kine ki khyndiat sngi, shong shong seh bah Wallam la ong, u bah Juban. Sngap seh ka jingnang ktien ine i bah Juban, dei hangne kein ba sa ong, theh um ha ka ruh syiar ruh kam lait; ong u bah Wallam.

Bah Juban kumno phi long? Mynhynne te phi ha Mawkyllut, u bah Rosabel bad ki paralok jong u ki la pynlong ia ka jingialang paidbah. Ka jingnang ban kren paitbah uto u briew te phi, phin ong kein noh, la iathuh u bah Wallam.

U ong kumno bah Wallam? Ia kylli u bah Juban. Leit lah shano phi ban kynmaw tangba nga iohsngew hana ba ki phareng kin sa leit phai noh sha la ka ri bad ia ka jingsynshar yn shim hi da ki trai ri. U Bah Rosabel u la ong, ba ka jaid bynriew ka dei ban pyrkhat bha. Ka lawei jong ka ri ka shong ha ka jingstad ban rai mynta. Tang bakla, ka jaid bynriew baroh kawei kan jot thiaw junom. La shai ka sngi kin sa leit sha iew Mawkyllut nga u ba bieit te ngam lah sngewthuh, ia ka mynta ruh ngam nang batai kumno ban batai te ia ka lashai, sa tang U Blei keiñ, ong u bah Wallam.

Kata te ngan da leit iew khnang noh phi la shai ka sngi, ngan leit sngap kai noh kumno ki rangbah Khasi jong ngi ki ong shaphang ka hima jong ki Syiem Khasi. ong u bah Juban.

Nga te bah Juban kaba nga la peit bha ia ka jinglong ka jaid bynriew jong ngi, nga shem ba ka long ka jaid bynriew ka bym don la ka nongrim tynrai. Ka jaid bynriew kaba shu shah kynting khiew jakai ha kut la ki kam, la ha ka kam hima sima ne ha ka niam ka rukom. Ka jaid bynriew ba bam ja khluit. Peit kai tang ka jingiadei bad ka jingngeit niam, ki iehnoh ia ka niam tynrai bad iabeh ia ka niam thymmai, peit mynta pat haba la wan ka niam Khristan - kata ka niam thymmai, mynta pat ki sdang sa kata ka niam bajanai kata ka niam Pentecost hyndai, phin sngap iano, phin ngeit ia kano. Mynta ha ka niam aiu aiu ruh la mih sa tang ki nongialam ba bakla, ki nongialam ba matlah, kita ki suri kup snieh langbrot. Ha ha ka jingiadei bad ka sain hima ki tymmen Khasi mynta lei lei yn nai ia ong shuh, ki Syiem Khasi ba bieit jong ngi kin sa shah shet shukor, bad

tang shisien jam lada ki bakla, kin sngewsih sah shi rta. u ong u bah Wallam. Baroh baroh ki la peit sha u bah Wallam bad sngap ia ki nia jong u.

U bah Juban u la khie dang step bad ynda u la dep bam dep dih u la leit sha lew Makyllut. Ha kata ka sngi ka iew ka heh bha namar ki la bna ba un wan u bah Rosabel ryngkat ki paralok jong u. U bah Juban u la iakynduh bun ki paralok ha kata ka sngi. U paidbah u la khap ngiah ngain harud ka madan iew Mawkyllut. Na jrong jong ka barynda; u bah Rosabel u la khot ia u paid nongwan iew, nongshong iew ban wan sha ka jingialang paidbah namar ka long ka ba donkam, kaba ktah ia ka iap ka im jong ka jaid bynriew shirta.

"Ko para ri, ko paid nongshong shnong ka ri Khasi, ka ri U Hynniew Trep Hynniew Skum, ka ri Umsnam u Kñi u Kpa ka la dei mynta ban pyrkhat bha. Ngi don mynta ha ka madan thma jong ka jingialeh, ka madan thma jong ka jingrai, tang tiak lada ngi bakla ka lawei ka ri Khasi kan jah ngai bad u khuri Khasi khara, u khun ka Blei ba la wan hiar na u lum sohpet bneng un ym don jaka ha la ka ri bad un shong die shana sharud nalla. Ka Sorkar phareng kan leit phai noh sha la ka ri bad kan aiti noh ia ka jingsynshar sha la ki trai ri ha kine hi ki khyndiat sngi. Namar kata ngi kum ki jaid bynriew Khasi ngi dei ban iatylli mlon kawei bad ngin dawa ia la ka hok. Kumba u Kiang Nongbah u la ieng halor ka nongrim jong ka jinglaitluid kat haduh ban aiti ia ka jingim namar ka ri, ai kata ka mynsiem ieit ri kan bsuh ha ngi mynta bad kham khraw

shuh nangne sha khmat. U Tirot Sing ruh u la iap hapoh byndi namar ka jingieit eh ia la ka ri. Lada u Kiang Nongbah bad u Tirot Sing ki la kñia ia la ka jingim namar la ka ri balei ma ngi ngim lah? Baroh ki Syiem Khasi ki dei ban ieng tylli lang kawei ban dawa la ki jong ki hok. Ki Syiem Khasi kim dei ki Syiem mraw. Don lei lei ki Syiem Khasi kiba long ki syiem Blei. Bad balei ngin shu shah pynlong syiem mraw hano hano.

Para ri, ki phareng kin sa leit noh hano phin aiti ia la ka ri? phin bat halade ne phin aiti sha kiwei? Ka ri Khasi jong ngi ka pyiar shaduh ki bynta baiar jong ka Sylhet. Shatei pat ka kot shaduh ka pyntha ba iar ka wah Brahmaputra. Kane ka ri kam dei shuh ka ri ka ba rit. Don bun ki ri barit ha ka pyrthei kiba lah ban synshar hi, haba ka ri jong ki ka kham rit bun shah ban ia ka ri Khasi, te balei ngi ngim lah. Ka shong eh mynta ha ka jingiatylli ki Syiem Khasi. Lada ki Syiem Khasi ki iatylli ym don jingeh ban leh. Ki syiem ki doloi, bad ki sirdar ki dei ban ieng tylli kawei. Lada naduh ki Syiem kmie haduh ki syiem raid kin ia tylli ka ri Khasi jong ngi kan ieng phyrnai bad kane ka ri kumba la tip ia ka kum ka *Scotland of the East,* kan ieng rasong hapdeng pyrthei ban sakhi shisha ba ki la wan hiar shisha na U Blei lyngba u lum sohpet bneng. Ko ki syiem to da kylla thiah kylla dem, ioh kumno re kumno phin shu shah knieh ei ia la u khiew ja bad phin long tang ki Syiem ha ka dur bula, ko ki daloi, ki syiem raid, ki sordar raid bad ki rangbah nongialam ka ri, ieit ia la ka ri. kiar ia ki nongdie ri, leit suk sha la ki shnong. Namar ka ri im sngi bad da kynmaw dngong" kren u bah Rosabel sha u paidbah babun.

Tang shu kut ka jingkren u bah Rosabel, u bah Juban u la leit rung dih sha noh sha dukan sha, bad hangta u la ia kynduh ia ki paralok ba ju ia khaii lang mynshuwa la bun snem.

Bah Juban phi wan iew khnang na ka bynta kane ka jingialang paidbah mynta ka sngi ne kumno? kylli u paralok ong u.

Hooid kein bah Sun, nga la wan iew tang ban ioh sngew kumno kita ki rangbah nongialam jong ngi ki ong ha kane ka jingiadei bad kane ka jingkylla kane ka sain pyrthei mynta ha kane ka ri Khasi jong ngi, jubab u bah Juban!

Kane ka jingkylla sorkar, kylla ri kam dei tang hangne ha ri Khasi jong ngi, hynrei ha kylleng ka pyrthei bad mynta ki ri ha ka pyrthei ba la synshar da ka sorkar Bilat kan pyllait noh. Ka jingiakhih mynta ka jur bha, ka jingiasiat ka jingiapyniap bad sa ki thma ha kylleng ka pyrthei lano kein kane kan kut. Hangne ha ri Khasi te yn long aiu ban ianujor bad ki jingjia ha kiwei ki ri, kane ka ri Khasi jongngi lei lei ka suk jai jai kein. Hynrei ynda la jai jai than kumne tip ka ban poi sha ka ruh. Ki briew jong ngi ki long kiba khwan myntoi tang ialade kim pyrkhat ia ka jaidbynriew. Ki pyrkhat kliaw tang ia ka burom bad tang kumno ban ioh shong shuki. Kam pher wat ban byndi ia ka ri tang la ioh shong shuki ialade, ngeit ne phim ngeit ia nga, phin sa ioh, ia ki jingshisha - mynta i kumba ki bha, ki kren riewblei katta, ki kren riew ieit ri palat ban ia u Tirot Sing hynrei phin shem ba ha kaba khadduh hi kine ki nongialam jong ngi kin bret ia ki Syiem Khasi sha ka ïing byndi. Bad

hangta ki Syiem Khasi kin sa shah set byndi noh shirta, kin nym lah ban khie khlieh shuh lano lano ruh, bad kin sah sa tang ki jingkynmaw, kham palat ban ia ki jiw hyndai ba ki shong mraw ha Babylon, kin iam katno katno ruh ym don ba sngap. Ki Jiw te hadien ki dang lait na ka jinglong mraw hynrei ki Syiem Khasi bad ka jaid bynriew Khasi junom junom duh kin ym lait shuh". Ia kren bynniaw u bah Sun.

U bah Juban u la leit phai noh sha shnong bad ha lynti u la iaid ryngkat bad i bah Wallam, suki jai ki la iaid ryngkat ka kren ka khana shaphang kumno kan long iaka ri Khasi jong ngi. Bah Wallam ban da sngap da sngap ia ka jingkren i bah Rosabel te sngew synei ia ka ri Khasi jong ngi lada ki nongialam jong ngi kim iohi jngai te kan poi sha khlaw, ong u bah Juban.

Ym nang ong shuh phi bah Juban, la shai ruh kan don sa ka jingialang ba heh ha Sohra, mynne nga la ioh shithi pynbna paidbah. Ia bah Juban ia leit sngap sa kata ka jingialang ha Sohra ka ong kumno, iawer u bah Wallam ia u bah Juban.

Ade! kata te la shu iabeh sa tang ki lad, ka kmie ki khun kan sa kynnoh ia nga u sewbna lad, jubab u bah Juban.

Shisien lano kam da pher eh, phi bah Juban, kito kiba kham don jingnang jingtip lei lei mynta kine ki por te ki da pynlut ia ka por tang ha ka lecture. Phin sngap than ia ka kynthei kam bha phi, dei ban da don u pud. Shu pyndem than ha ka kynthei; hana ki ong dei u henpek, ong u bah Wallam

To kata la shai ngi sa iakynduh ha iew bah Sohra, ong u bah Juban.

U bah Shemphang u para khadduh jong u bah Joni Dan u nongialap ba pawnam shaphang ka jingngeit thymmai, u la wan poi ha iewbah Sohra ryngkat ki riew rangbah kiba ikhain bad don ka main nongialam. Ki briew ki tang shu peit ia ka rynnieng ryniot ki la shoh biej lypa khlem pat da kren, haba la bud bad kyrshan sa ki riew rangbah ba la phuh niuhlieh bad synlen khlieh lei lei te katba u ong ma u kaba lieh kaba lieh kaba iong kaba iong. U briew uba la nang la stad bad ka phareng lei lei te ynnai ia ong shuh, kaba bun ka por u sah ryngkat bad ki phareng. Haba u tang shu kren ban ieng ki paidbah ki la khih pynjrong ryngdang kumno ban iohpeit ia u. Ka jingithiang ban peit palat ban ia u Eliab u khun u Jesse ba la thoh ha ka Bible.

"Ko ki khun ki hajar jong ka hima Sohra, ka por ka la ih bha mynta. Don ka aiom ia kiei kiei baroh, bad ka por ia ka jingthmu baroh hapoh ka bneng, ka por ban kha. bad ka por ban iap, ka por ban thung bad ka por ban rat noh ia kaba la thung, ka por ban pyniap bad ka por ban pynkhiah, ka por ban pynpra noh bad ka por ban tei pat, ka por ban iam bad ka por ban rkhie, ka por ban sngewsih bad ka por ban shad, ka por ban bret noh ia ki maw, bad ka por ialum tang ia ki maw, ka por ban wad, bad ka por ban jah noh, ka por ban ri, bad ka por ban bret noh, ka por ban kad, bad ka por ban suh, ka por ban sngap jar, bad ka por ban kren, ka por ban ieit, bad ka por ban isih, ka por ban ialeh thma bad ka por ban iasuk.

Ko rangbah nongialam shnong ialam thaw, ko phi ki syiem ki nongsynshar to tip mynta ka rai ka shong haphi.Ki phareng ki la synshar ia ka Ri Khasi la bun phew snem bad mynta kin leit noh. Hooid ki dang kwah ban sah ha kine ki rilum jong ngi tangba kata ka shong ha phi, lada phi dang don kam ia ki ba kin dangsah, lada phim donkam shuh kin sah leh aiu ha ka ri jong ki briew. Ki syiem bad ki Sultan sha ri dkhar te ki la iatylli lang kawei haka kyrteng jong ka ri Bharat bad mynta ki kwah ia ki Syiem Khasi ban iasoh lang hangta. Para ri namar kata shaei ngin phet, sha kaba ki paidbah ki noh shata ngi dei ban ianoh baroh baroh, shata shaba u paidbah u leit lang shata kein ngin ia tuid lang'.

Ko para ri namar kata to da pyrkhat bha, tang shu bakla ka jaidbynriew Khasi kan jah na sla pyrthei. Nga te nga ieit katta katta ia ka Ri Khasi, namar kata nga la ieh noh ia ki kam baroh bad mynta nga pynshitom ialade tang na ka bynta jong phi bad na ka bynta ka lawei jong ka ri.

Para ri mynta ka Bharat ka la khot sngewbha ia ngi ban wan iasoh hima, kata ka dangbha eh ia ngi. Ngim dei ban pynslem, ngim dei ban sngap ia ki balia siangsdieh kiba wan pynbieit iaphi lada phi kohnguh ia nga ka ri Khasi kan bha.Ngin dawa kein la ki hok, ia ki riti ki dustur ba kim dei ban ktah, ki Syiem kin sah hi ki Syiem, ki sordar, kin sah ki sordar, ki Wahdedar kin sah hi ki Wahdedar bad ngin dawa la ka Dorbar ki Khasi rit paid ban buh pynkyrpang da ka Aiñ ia ka jaid bynriew Khasi. Yn leh aiu haba kumta, phim duh ei ei, ka jaka

ka dei ka jong phi, ka khlaw ka dei ka jong phi, ka khyndew ka shyiap ka dei ka jong phi, baroh kiba dei ki jong phi, kin sah ki jong phi, baroh kiba dei ki jong ki Syiem kin sah ki jong ki Syiem, bad kaba dei ka jong ka hima kin sah ki jong ka hima. Ka Sorkar Bharat kan leh kumta ia ki Syiem Khasi. Lada mynta ka dangkhot ieit ia phi wat pyn eh la ki dohnud, ioh ynda ka la pynskhem la ka hima kan wan hiar iaphi da ka thma. Ko ki Syiem Khasi da pyrkhat bha.

Hangno phin buhrieh ialade lada phim leit bad ka Bharat, ei ei ngim don, ei ei ngim nang. Tang shu la leit ki phareng lada phi ong ban shu sah kumne, hangta lei la kum ba ong U Aesop 'Na ka narsdieh sha ka ding syndon puk'. Nga te nga da khroh da kjor iaphi, peit la ki khrnat sha Delhi kaba sniew kan ym jia ia phi. Lada phi tang shu ngeit kiei kiei kiba bha phin ioh pdiang beit. Ha kine ki sngi nga hap ban leit kylleng kylleng ban iathuh ia ka jingshisha bad kiba bha suda sha ki syiem, ki daloi bad ki Paidbah ka ri Khasi ba kin shim ia ka jingrai kaba don ka dor shirta - u Paidbah! u Paidbah! ha ka them ka jingrai (Multitudes! multitudes! in the valley of decision). Khublei paidbah baroh! pynkut ka jingkren paidbah u bah Shemphang.

U paidbah u la sdang ban khih bad pra wui-ly-wui la kum u lwai ba dang shu shah khlong ha u phyllat bad ki la sdang ban khohreh noh sa ka siew ka tda namar ka por ban leit phai sha la ki shnong ka la sdang dier. U Bah Juban ruh u la iakynduh biang ia u bah Wallam bad ki la ia leit ryngkat sha

shnong namar ki dei na ka juh ka thain. U Bah Juban lak u la shu thied kyrkieh shisleit u pu thiang ban ioh ai rneng ia ki khun ha ïing. Ha lynti u bah Juban u la ong. Ade, ban sngap ia kine ki nongkren paidbah te shu sep ei phi ngi ki rit ki ria, haba sngap ia u bah Rosabel ruh shu sngew dei hi, haba sngap ia ka jingkren i bah Shemphang lei lei ladei ban leh noh mynta mynta. Dei hangne U Jisu U ong ia u Judas, *'la kaei kaba me mut ban leh, leh noh mynta'*. Ki jaid Khasi te ha ka jingialam u bah Shemphang kin shu iabud ruma kum ki 'langjliah mluh. Ka sah sa ka jingpyrkhat babha kine ki nongialam. Hynrei ia u paidbah Khasi te ka shong ha u bah Shemphang lada u ialam sha krem ruh kin bud lut baroh. Tip kine ki nong kren paidbah ki ioh bor na U Blei ne na u ksuid, ym lah tip shuh kumno sha ki lah ban kren katto katto - ong u bah Juban.

Kine ki khynnah leit skul mynta te pher phi tang ka rukom kren. U bah Shemphang lei lei te u wan na ka ïing ba pnah thylliej. U bah Joni u hynmen rangbah jong u bah Shemphang ruh, ki ong hana ka jingstad, ka jingpnah ban kren paidbah, Bad u la kylla long u nongialam niam ba pawnam, u dei ma u kein u ba sdang nyngkong ia ka jingialap niam laitluid thymmai, ki ong haba u la kren ma u, bad ialap shitrhem bad khroh ia ki briew ba kin kylla kaba mut te ki da iam ki da kyang hu! hu!. Ba u la tymmen mynta hynrei lada un dang khlain, lada un kren sa ma u lei lei te ki briew kin shu tuid sha u bah Shemphang, ong u bah Wallam.

LYNNONG - VI

U bah Rosabel, u la leit sha thain sep ngi jong ka ri Khasi namar u la ioh jingkhot na u Rangdajied ba un sngewbha ban wan sha iew Mawsmai namar u la pynbeit ka jingialang bah ha ka madan Tiehjyrteh. Ki paidbah na kylleng ki dong ki wan, artad namar ka dei ka iewbah Mawsmai. U bah Rosabel ryngkat ki paralok u la leit sha kane ka shnong kaba la slem bah um ju ioh lad shuh ban poi sha kine ki thain.

Tang shu ia kynduh ia u bah Rosabel, u bah Rangdajied u la kmen eh namar u la ithuh bad long paralok ha ki por ba u wan skul sha Shillong. Bah Ro, nga la peit ia phi naduh mynne mynstep, nga dang khuslai ioh phim wan, te ngan hap kren marwei bad kumno ki briew kin ong ia nga. Phi tip kine ki por ki dei ki por iaknroh briew, iakhroh rangbah iakhroh syiem. Marwei ban ieng te la bha eh ka nia ruh ki artatien haba kham iadon ki rangbah te kham shngain, ki briew ruh ki kham i shaniah, ong u Rangdajied.

U Bah Rosabel bad u bah Rangdajied namarba ka por ka lyngkot ryngkat bad ki paralok jong u, ki la ia leit dih sha. Bad tang shu dep dih sha beit beit u bah Rangdajied u la ialam sha ka rynsan ba la pynbeit ban kren paidbah. U bah Rangdajied u la pdiang sngewbha ia u paidbah bad nangta u la aiti sha u bah Rosabel ban ai ia ka jingkren paidbah.

Ka jingkhublei bad ka jingsngewnguh ia phi ki paidbah baroh, ba phi la pyllait por khnang ban wan sha kane ka jingialang. Para ri, nga ngeit phi la tip bha, ba ka jinglong

jingman ka sain hima ha kine ki por mynta. Ka sorkar phareng kan sa aiti noh ia ka jingsynshar sha la ki trai ri bad mynta ki paidbah ka ri Khasi ki dei ban pyrkhat bha mynta, ka jingrai ka long ka jong phi, kumno phin leh. Ngi long ka jaid bynriew ba kyrpang naduh hyndai, ngi wan hiar sha kine ki lum lyngba ka jingjingkieng ksiar na u lum Sohpetbneng. Ngi kyrpang katta katta, ngi pher na kiwei pat ki briew nadong shadong, naduh ka rukom im haduh ka jingngeit, ngi da pher baklybak. U Blei u la pynkyrpang, balei kein ngi da lade ngi kwah ban iakhleh khaw lang. U Blei U la wan rah khnang ia ngi shaduh kine ki lum na kata ka ri ba ki kmie ki kpa tymmen jong ngi ki la iaid khatarsnem lynti. Kane ka dei ka ri umsnam u Kñi u Kpa.

Para ri to ngin pynsah kyrpang ia ka bad burom ia la ki longsnuwa. Ngin synshar hi iala ka ri, lada ki kñi jong ngi ki lah ban synshar bad ka jaid bynriew ka sah haduh mynta, balei ngi ngim lah? Donkam ka jingtrei shitom - don bun ruh ki ri ka pyrthei kiba kloi ban iarap lada ngi donkam ia ki. Ko ki paidbah, ko ki sordar, ki nongialam, ki nongsynshar shnong. Ko phi ki Syiem ka hima Khasi lada phi kum ki Syiem phi iatylli kawei ym don kaei kaei kaba lah ban ialeh pyrshah. Ngi dei ban pyrkhat kumno ban thaw la ka jong ka Dorbar hima ki Syiem Khasi. Bad ki khlieh nongsynshar kin long dkhot hangta.

Peit ho para ha kine ki sngi kin sa wan pat ki rangbah kiba wan ha ka dur kum ki suri kup snieh langbrot, kin wan ban khroh ban kjor ia phi bad kin ialam ia phi sha ka thliew jingtep. Lada phi tang shu ngeit ia ki te phin ym lah shuh ban lait. Para

ri katno nga ieit ia phi, nga sngewkhia namar la ka ri, ka spah bad ka burom kam don dor ia nga, hynrei nga kwah eh ia phi ban ialam sha ka jinglait luid ba shisha bad kaba phin ym babe shuh shirta. Lada nga kren katno katno lada nga khlem don ka jingieit iaphi bad ia la ka ri, ka shu long tang ka wiang rnong kaba riew shaw.

Phi ki paidbah, phi ki syiem ne ki Syiem khynnah, phi ki nongialam, phi ki khynnah skul ba la pule, leit sha la ïing sha la shnong, da shong pyrkhat, da duwai ha U Blei Trai Kynrad u nongbuh, nongthaw u nongpynlong, nongpynman, U Blei na jrong na tbian, Uba lah uba iai, un ialam lynti ia phi bad phin shem ia ka jingsuk ka mynsiem. Rai na ka bynta ka lawei ym na ka bynta ialade. Paidbah leit suk, ngin sa iashem pat! Kren pynkut u bah Rosabel.

Hadien ka jingkren u bah Rosabel, u bah Rangdajied u la kren pynbud ban nang pynskhem shuh shuh ia kaei kaba u bah Rosabel u lakren.

'Para lok parajor, para kha para mer bad ki para hima kiba la wan khnang sha kane ka jingialang. Kane ka jingialang ka long ka ban sah nam ha ka histori jong ka jaid bynriew Khasi, Katne u paidbah phi la ia wan bad ngeit ba ka Ktien ba phi la ioh sngew kan ym leit phai thylli. Wat tieng hynrei long shlur, ngim kwah ba ka jaid bynriew kan iap, hato phi kwah ba ki khun jong phi kin long mraw ha la ka ri? Ym shym la kha ia ngi ban long mraw hano hano, hynrei ban synshar ia la ka ri. Ki Syiem kim dei ban tieng, kim dei ban sngewthuh bakla, ngin

synshar hi. Ka hima kan sah ka jong phi, ym don mano mano ban knieh, hynrei don kam tang ka jingiatylli, ngin thaw la ka Dorbar ki khlieh nongsynshar bad hangta ngin synshar ia la ka ri. Ngi biang na dong shadong, ngi kyrpang na kiwei ki jaid bynriew, ka dustur jong ngi ka pher na kiwei pat. Kumba u khnai um lah ban ia imlang bad ki jakoid, kumta ka jaid bynriew jong ngi kam lah ban ia im lang bad kiwei pat ki jaid bynriew shabar na ka ri Khasi. Uno uno u ba iawer iaphi ban iasnoh bad kano kano ka jaid bynriew kaba pher na ka jaid bynriew khasi u la bakla. U kwah ban shet shukor ia phi, u dei u khwan myntoi, u nongdie ri, bad u kham sniew ban ia u nongshun shi sngi. Kynmaw ba phi tang shu ngeit ha u phi la iap lypa bad ka ri baroh kawei kan kylla nongra.

Nga te nga ieit katta katta ia kane ka ri, nga kwah ban leh bha ia ka, nga la khein synrum ia ka jingim wat ban iap namar ka ri. U Kiang Nongbah u la shah phasi, u Tirot Sing u la iap ha ka byndi - nga ruh kumjuh ngan leh namar ka ri. Kam myntoi ban long Syiem mraw ne Syiem shu thaw. Kam myntoi ban im hala ka ri kum ki riphuji (Refugee), Nga ieit ia la ka ri hynrei kumno kein ngan leh, Ha la ka mynsiem nga sngew kumba kane ka jaid bynriew ka la jied lpa ia ka jinglong mraw, ka mynsiem jong nga ka pisa kum ban sa iap. Lada ki Syiem Khasi ki shim ia ka rai kaba bakla, bad ki paidbah Khasi ki ia mynjur lang hangta, nga te ngan leit noh sha ka ri kaba ngan ym wan phai shuh lano lano ruh; kren pynkut u bah Rangdajied bad u jaw ummat artad u khlem da lah ban pynkut bha ia ka

jingkren namar ka shadem ka tied kumba un bthei u klongsnam

Mar iawai ka jingialang u bah Rangdajied u la ialam noh ia u bah Rosabel bad ia ki paralok jong u sha iing bad ki la iabam ja da kaba pynstet namar kin leit phai noh sha Shillong U Bah Rosabel u la ong 'Sa pynbeit biang ia ka jingialang ha kano kano ka jaka kaba kham ia poi ki paidbah, ngan sa wan biang namar nga sngewkhia ia la ka jaid bynriew, long kumno kumno ruh ngan shu pyndep la ka kamram ne phi ong kumno bah Rangdajied'

Ngan sa pynbeit, kata kam don jingeh, ka jingeh ka iong ba ki briew kim treh ban jied ia ka ba bha, ki kham jied ia kaba sniew, kata te ngin leh kumno? ong u bah Rangdajied Shu leh ia kaba donkam, ai kan jia katba jia, ong u bah Rosabel

U Bah Rosabel u la kiew noh hapoh kali bad katba ka kaii ka nangiaid nyngkong u la iapur khana ia ki paralok, hynrei suki suki ka sur ka nangrit nangrit bad ka shu jah noh bad u la iohthiah namar ka jingthait palat ka met Ka jingkren paidbah kaba pynthait pyntlot ia ka met bad u la kyndit ynda poi sha upper Shillong Poi ha Shillong ki la ia leit dih shuwa ha Splendid Restaurant bad nangta ki la iapra noh bad u bah Rosabel u la leit sha iing u bah Dawanbiang, u paralok ba iaieit thep mynsiem naduh ba ki sah wai lang ha Shillong U Bah Rosabel u la tied ia ka jingkhang bad la wan plie uwei u khynnah, U bah Rosabel u la rung, Arei bah Rosabel, shong shong nga la ap ia phi, nga ruh hynne nga wan na lewdaija

bad nga la pynkloi ban wan shane namar nga la ioh ia kato ka shithi jong phi, ioh kumno phi poi kloi shuwa ma phi, nga la shu khohreh bad kyrkieh haduh waw; ong u bah Dawanbiang.

Nga ruh phi bah Biang nga dang shu poi na lew Mawsmai, u paidbah ba bun bah. U bah Rangdajied u samla ba pawkhmat bha jong ka thain sepngi, u la pynbeit ia kane ka jingialang. Ki briew ki bun, ki sngap bha, tang ba tip kane ka jaid bynriew jong ngi ka ban thaw jot, namar lah u nongpynjot ban ia u nong pynbha. U bah Rangdajied lei lei ula iam lpa na ka bynta kane ka jaid bynriew. Imat kan urlong shisha,kata ka jingkren u bah Rangdajied, iathuh u bah Rosabel sha u Dawanbiang.

Nga ruh nga la wan sngap ia ka jingkren paidbah ba la wan kren da u bah Shemphang bad kiwei kiwei ki rangbah. Ha ka kren paidbah te u biang phi u briew hynrei ia ka dohnud ba la buhrieh ym lah ban tip, haba la thiang eh ka ktien te barabor ka ialam sha kaba sniew, hooid ka sngew ka bha mynta, ka sngew ka biang haba batai, ka long hi na ka bynta ka jaid bynriew. Hynrei ha kaba kut te kan long kumno. Lait na ka ba synshar hi ngam tharai kan bha. Hangno phin shem ba u 'panah un sumar bha ia ki khun ruid. Kumno u tnga ka Kalikai u shaiñ doh ia i khun ka Kalikai, namar bymdei ka khun jong u, bad ka khana kaba sngewsih ka long ba ka Kalikai kala noh iap sha ka kshaid ba jylliew bah kaba tip noh mynta kum ka Kshaid Noh Kalikai. Ka Ri Khasi jong ngi ruh ha kawei ka sngi, u 'Panah Shemphang un sa shet shukor bad pynnoh

iap ia ka Ri Khasi sha ka riat bah kham khraw ban ia ka Kshaid Noh Kalikai, ong u bah Dawanbiang.

Lashai ka sngi u bah Shemphang un kren ha Madan lewrynghep, ka bha phi bah Rosabel yn ialeit lang ban leit sngap kaei ka jingthmu ba une u briew u don na ka bynta ka ri Khasi, ong u bah Dawanbiang.

Kaba dei phi bah Biang, nga da kwah eh ban iohsngew dalade ban shu ngeit haba iathuh pateng kam da bha - ong sa u bah Rosabel.

LYNNONG - VII

La shai mynstep u bah Rosabel bad u bah Dawanbiang ki la leit sha madan lewrynghep bad por 10 baje thik ka jingialang ka la sdang. Don bun bah ki rangbah kiba ia bud ia u bah Shemphang. Bad u bah Shemphang kynjreng u ieng kum u Sier lapalang, u kynrem reng kari ban ialam ia ka ri Khasi sha ka ri shong mraw. Katba dang ap ia u paidbah u la iaid bunkam sharum shaneng, ryngkat ka handbeg baiong u da rah ha ka kti, u da swait ban khublei ia ki briew.

Ynda haba la biang ka por bad u nongpyniaid ia ka jingialang u la sdang bad hadien ba la dep ki jingkren pdiang sngewbha u la aiti noh sha u bah Shemphang ban kren.

"Ko para ri, ka jingkhublei ia phi baroh, ka mynsiem jong nga ka pang ha ba nga peit ia ka dur jong phi ha kane ka lympung. Phi la ieh noh ia ki kam ki jam jong phi, don na pdeng jong phi ba la phi la wan na ba jngai, phi la duh ka sngi, phi la

lut ka pisa, bad haduh katne pleng phi kit khia ia la ka ri. Nga ieit katta katta ia la ka ri bad na ka bynta kata kein nga leh shitom na ka bynta jong phi, na ka bynta jong nga lei lei ngan leh aiu. Hynrei nga pyrkhat eh na ka bynta jong phi, namar nga la ieit katta katta ia ka ri. Ha kine ki sngi nga la leit kylleng ban kren na ka bynta ka lawei jong ka ri, namar kata mynta nga la sat ryndang, hynrei na ka bynta la ka ri ngan iai kren katba ka sur ka dang mih.

Para ri nga kwah ban kylli ia phi haba katne u paidbah phi la poi ha kane ka madan, kumno phi pyrkhat? Kaei phi kwah? bad ka jingkylli kaba khraw eh ba nga buh hapdeng jong phi mynta ka long, shano phi thmu ban leit? Paidbah phi la dei ban da pyrkhat bha katta katta, mynta ka por ka dangbiang, katba dang don ba khot wat pynslem, mynta dang don kiba dang iai ap ia phi, wat pynslem ioh kumno shu dier ei ka por bad ka jingduh nong ka long ka jaidbynriew jong ngi. Nga la wan kylleng kylleng bad nga la iawer ia ki Syiem, ki Doloi ki Sirdar bad ki khlieh nongsynshar shnong ba kin pyrkhat, kin sngap ia kaei kaba nga la batai ngam batai lamler, hynrei nga batai ia ka jingshisha - nga da kyrpad ia phi ban *'shu ngeit te kan long bha ia phi'.*

Baroh baroh ki ri, ki hima rit ki hima heh, ki la ia synrop lang ban pynkhlaiñ ia ka Bharat. Namar bym don da kawei pat ka lad, sngewbha wat kyntait katba ka Bharat ka dang khot ieit ia phi. Ngan long u ksiang iaphi, bad nga kular ba ngan ialam ia phi lada phi pdiang ia ka jingai jingmut jong nga.

Wat kyntaıt ıa ka jıngkhot ıeıt ka Bharat, bad mynta ruh ka dang ıaı khot ıa phı Kı Syıem kım deı ban khuslaı, ka khet Syıem ka deı hı ka jong phı Kı doloı kım deı ban khuslaı, mano ban knıeh ıa ka shukı jong phı? Ko paıdbah wat sheptıeng to long shlur, namar ka Aiñ kan rı ıa phı, phın ıoh ka Council la ka jong, kane ka dorbar kan ıada ıa kı hok jong phı Kın don kı nongmıh khmat bad ıoh shong ha kane ka dorbar Bad ma phı u paıdbah phın jıed ıa kıno ba phı ıbıt Ka Bharat kan ym mushlıa ıa ka hok ka jong phı,baroh kı jong phı kı deı hı kı jong phı, tang ba phın kup lang ha ka shatrı ıong ba heh jong ka Bharat, tang kumta ka la bıang ıa phı

Para rı sa shısıen pat nga ong wat tıeng, wat phet jngaı, wan sha jan Shaeı phın kynrıah, lada ka sorkar phareng kan tyrwa ıa phı ıa ka Crown Colony, ıa ka Brıtısh Protectorate, sha jngaı bah phı deı ban phet Phım pat ngıah ban ıohı ıa u juh shı u juh, phım jlep ban bam phan shı bam phan, nga te nga la ngıah shoiñ Bun bah kı jıngbam phylla, u daı ruh byllaı, phın shu bam u phan shı phan? mad noh sa u daı, kan kham bha ka khıh ka kamaı

Nga don bun kıeı kıeı ba ngan kren sha phı hynreı ka por kam shah, kumta wat la ka mynsıem ka pluh ka klang, bad ka rhem kum ka lwar dıng, ngam banse ban pynkut noh Ha kıne kı sngı ngan leıt sha thaiñ sepngı ban ıathuh ıa kı shaphang kıeı kıeı kı ban sajıa ha kane ka rı Khası Nga ıeıt ıa ka rı, nga ıeıt ıa phı bad nga kwah ıa phı ban phaı khmat sha Delhı Para rı to khıe leıt suk, To u Bleı Traı Kynrad Un long ryngkat bad

phi. Khublei ia phi baroh. Khie leit suk baroh, kren pynwai u bah Shemphang.

U Bah Rosabel bad u bah Dawanbiang ki la shong kham pajih sha kham kyndong, ki la sngap bha dngong bad ki la peit bad sngap kai ruh sha u paidbah kumno ki kren, kumno ki pynpaw. U bah Rosabel te u la shu lyngngoh ngaiñ ia ka rukom pyrkhat, u bah Shemphang, hangno u pynshong nongrim ba u ieit ia ka ri? Baroh arngut ki la kiew noh ha ka kali u bah Dawanbiang bad leit phai noh sha ïing ba sah u bah Dawanbiang.

"Mynta ka miet ruh bah Biang ngan hap sah shuwa bad phi, nga donkam ban iakynduh ia ki katto katne ki paralok kumno ki ong shaphang kane ka saiñ pyrthei ha kane ka ri jong ngi. Mynta janmiet hi ngan thoh shithi noh sha u bah Rangdajied ban iathuh ia u ba don bun ki rangbah ki ba pyrshah ia ka jingthmu jong ngi. Bah Biang kane ka jaid bynriew jong ngi te ym don jingkyrmen shuh, haei ka lawei jong ka ngim tip shuh. Sa mih sa ki nongshukor, ki nongdie ri, ki nongshet nongphon ia ka jaid bynriew Khasi jong ngi. Wat kita ki Syiem ruh katno ngut eh kiba stad kiba shemphang, bun bah ki Syiem wat tang ia ka kyrteng la jong ban soi ruh kim da tip bha. Bapli shano kin leit kot bor ban pynsngewthuh ia ki shaphang ka jingsniew bad ka jingbha na ka bynta ka jaidbynriew. U Bah Shemphang u briew ba stad ba la pule kum ma u, u kren kumto, u kwah aiu uto u briew? imat dei ka jingkwah burom. Lada u bah

Shemphang u lah ban pynkohnguh ia ki Syiem Khasi, te ka sorkar Bharat katba un ang kan ai. U briew te u briew, ha ka burom te la pynmatlah ia ka jingiatiplem baroh. Ki Syiem Khasi bapli kin shu bud kum ki matlah. Une u dei u nongialam ia kiba matlah ne u nongialam bamatlah? U la die noh ia la ka ri bad ialam ia ki Syiem Khasi sha ka ïingbyndi. Ka jaid bynriew kan kordit shirta. Mano ban dang lah pynllait ia ka? Kata ka Council ba u kular ka long tang ka dorbar ki khun khnai. Keiñ noh phi bah Biang, yn leh shuh kumno", la ong u bah Rosabel.

U bah Shemphang u la leit sa sha iew Mawsmai ban ialap paidbah ha ka madan Tiehjyrteh ka jaka kaba u bah Rosabel bad Rangdajied ki la pynlong ia ka jingialang paidbah. Mynta ka kynti u briew ruh u bun kumjuh kumba ha ka jingialang paidbah ba kham mynshuwa. Haba u bah Shemphang u la poi sha madan, ki riew rangbah kiba bun ki la wan mareh pynstet ban khublei, namar ka jingikhaiñ ka maiñ, kiba shu kwah tang ban kynjut kti ruh byllai. Haba u nongpyniaid ia ki jingialang u la kren ai khublei ia u paidbah bad kumta u la aiti noh sha u bah Shemphang.

"Para ri ka jingkhublei ia phi baroh - nga la wan beh sha kane ka jingialang ba la pynlong khnang. Mynta ka sngi lai tylli jingialang nga dei ban poi bad mynta nga la wan khnang sha phi. Phi dei ban pyrkhat, shano phin leit nangne. Ki phareng ki la leit noh, phi kwah ba ki phareng kin synshar sah ia phi. Wat bieij ia ka Crown Colony. Mynta ka la dei ka por

ban phai sha Delhi, wat ialehkai ia la ka jong ka ri, Nga la wan ban kyrpad ia phi.To jied phi ia ka lynti ban iaid, ia ka lynti ba im ne ka lynti ban iap, ka rai ka shong ha phi. Lada phi ngeit ia nga, nga tyrwa ia ka Bharat, bad ka ngin iashong sah junom bad ngin ym iakhlad shuh. Ko ki Syiem, ki Sordar, ki rangbah nongsynshar, nga da pynbor ia phi ba phin iaid ia kane ka lynti. Phin sah kyrpang, phin synshar hi, ka jingjynjar kan lap ia phi. Don ki lok jong nga kiba dang khot ia phi haduh mynta. Nga don bun ban kren hynrei ngam banse ban shu pynkut kynsan noh namar ka por kam shah. Leit suk para ri, to U Blei un kyrkhu ia phi, kren pynkut noh u bah Shemphang. U da mih noh artad na pdeng u paidbah bad beh artad sa kiwei pat ki jingialang.

U bah Rangdajied u la don lang ha kane ka jingialang u da sngap bha ia ka jingkren u bah Shemphang. Ha la ka mynsiem u da sngewingkhong, um sngewkwah bam kwah dih shuh. Kumba u la ioh pdiang ia ka shithi na u bah Rosabel bad ka la long shisha kumta. Shish une u briew, u nongdie ri paka. U kwah burom, um kwah ban trei shitom, u bud tynneng, u bym nang ban sdang na lade. Kmen ia ka jong kiwei, die lilam noh ia ka nongkynti la jong, die ia ki Syiem bapli, tang namar ka burom shi sngi. U nongialam bamatlah, u peit hynrei khlem iohi, sha ïing byndi u la ialam ia ka jaid bynriew Khasi. Ngan leh shuh kumno, ngam don lad shuh, namar ki paidbah ki la shah shet shukor, kren bynniaw u bah Rangdajied.

Ha kaba khadduh ka ri Khasi ka la poi sha kata ka plan jong u bah Shemphang. Don katto katne ki Syiem ki bym ia

mynjur bad ka plan u bah Shemphang, hynrei kumno kin leh shuh Kiba bun ki Syiem ki la kohnguh lut, bad kumba la ong u bah Shemphang, sha kaba u paidbah u noh shata ngin ianoh baroh baroh, kumta ka la urlong shisha Ha kaba kut baroh ki Syiem Khasi ki la phai la ki khmat sha Delhi, baroh artylli ki kti, ki namaste ia ka Bharat U bah Shemphang te u la nangkiew ha ka nam ka burom ha ka spah ka hajar bad kynjai u im suk kum u khun bha sngi ba la wan kha kyrpang sha ka pyrthei

Hynrei u Rangdajied te ha kane ka jingshah kyntait u la diaw haduh katta katta, u la pang ka mynsiem bad ka dohnud ka la iwet bad ym dawai ban danglah ban sopspain Khadduh u la shim ia ka rai ban thoh shithi khadduh sha i bah Rosabel bad Dawanbiang ki paralok kiba ieit eh

Dated, Kshaidthum
The Mynta, Mynnor, Lashai

Bah Rosabel, Dawanbiang,

(Ki paralok ba ieit eh)

Ka shithi kaba khadduh kaba phi lah ban ioh pule na ka kti ka jong nga, lada long kaba lah ngan jin da la thoh ia kane ka shithi da ka snam kaba mih bad kynshait na u klong snam jong nga, hynrei lada ngan leh kumta lah ne em ba ngan pyndep ia kine ki kyntien ba ngan thoh ia kane ka shithi Bad kata ruh kan pynmynsaw ia ka jingpyrkhat jong phi Bah Rosabel bad Dawanbiang, kumno ngan ong pat mynta, sah

sa tang ki jingjaw ummat bad paitdohnud namar ka ri. Nga te ngam sngew myntoi shuh ban im kum u mraw ha la ka ri. Lah kaba long mraw ha ri nongwei ne ban leit noh sha kawei ka pyrthei. la ka jinglaitluid ba nga ju ioh, nga la duh noh. Wat la ki kular ba ei ei phin ym duh, hynrei ha nga ngam iohi ba kan long kumta.

Paralok baieit, nga pyntikna ia phi ba ngan ym lah iakynduh shuh bad phi bad ngan hap phet pukir noh sha kawei pat ka ri. la nga phin ym iohi shuh lano lano ruh. Ka por kan sakhi ia phi ba kan long kumta shisha.

Da ka dohnud ba la pait,
Khublei paralok.
Sd/- Rangdajied.

LYNNONG - VIII

Ki Syiem Khasi ki la buaid kynja ha kine ki khyndiat snem, bad ka khlieh jong ki ka shu king ngeng ngeng khlem da shait bha shuh. Kumjuh ki khun ki hajar jong ki 30 Syiem ki la ioh jingpang malaria, pangmat, pang shini. Shu ngai ngai bad sngewtynnad tang ban thad sngi mynstep, mynsngi pat ki shong rieh tngen ha ki syrngiew dieng. Haba mynmiet pat sawdong ka lyngwiar dpei lap miet ka dih 'iad um. Kaba kum kane ka jingim ki la im ha ka jingkynoi jong ka Bharat bad kynjai ki im kyrhai ka bam ka dih byllai.

Ka Assam ka long ka jylla ba la ithuh da ka Bharat bad ka ri Khasi ka la sngewtynnad ban bam jalbi lang ryngkat ki *akhomia.*

Ha kawei ka janmiet katba u bah Horing u dang leit donkam ha kawei ka office Income Tax Uwei u officer u la ong ia u bah Horing, Bah, ma phi nang Assamese? Em la jubab u bah Horing Kata ma phi pule noh ktien Assamese, baroh office, Assamese la donkam, iathuh u officer Income Tax

Poi ha iing u bah Horing u dang iakren kai bad ki paralok Mynta te ki Khasi kin jah kwah, kin hap pule ABK - Assamese Hangne keiñ ba la kmen eh ia ka jong ki briew, isih ia ka la jong 'Ka jaidbynriew kaba thaw shongmraw shirta, ka long kumne', ong u bah Horing Tang hadieng shiphang la iohsngew ia ka sur ba ki briew ki kren na shabar U bah Horing u la mih sha baranda bad u la iohi ba sawngut ki rangbah ki la wan bad ynda poi hajan u la shem ba ki dei pynban ki paralok jong u Phi wan shaei kumne khrui khrui tang ki rangkhatarbor suda? Phi la wan mih ha ka por ba don kam eh, nga nang pyrkhat ban phah wad ia phi donbok phi la wan poi ha ka por ba biang, ong u bah Horing

Ngi ki khun kha donbok, kat sha ba leit shu donbok lynter, phi ruh donbok, ngi ruh donbok, ia donbok lang keiñ, ong u bah Mihsngi, u paralok ba iaieit eh u bah Horing

Rung seh bah Mihsngi, kito ha iing ruh ki don ki paralok jong nga, la wan sa ma phi la nang kham biang ka khana ong, u bah Horing Ki Contractor te kiba bun paralok mo ong u bah Mihsngi Ka bha kein ban bun paralok, kaba sniew dei kane ka bun lok, ne phi ong kumno bah Mihsngi

Bad ha ka kamra u bah Horing khrui rui rui la ialang ki rangbah, kiba heh nia heh jutang suda. Bad u bah Horing u la sdang ban kren, "Ei bah Mihsngi phi ioh jingtip ba mynta ngi ki Khasi ngin hap ban ia kylla *akhomia*. Shisien ba la bakla naduh na sdang phim lah leh ei ei shuh. Ka Ri Khasi ka ioh tang ia ki nongialam ba matlah ia ka jaidbynriew, ki nongialam ba iohi tang ialade, ne kumno Bah Mihsngi phi ong - kylli u bah Horing.

"Ym slem, ki Khasi kin sa iakhih ban lait noh na ka sorkar Assam, nga sngew lynngoh phi, kumno ngi ki jaid bynriew Khasi, ngin ia imlang bad ki dkhar. Tang ka ktien, ngim sngewthuh, ka dustur ruh ka pher bak ly bak, na Mihngi shaduh Sepngi. Tang ba kane ka la dei ka jingbakla ki nongialam jong ngi naduh mynshuwa. Ki la peit na ka bynta ialade, bad mynta ka jingeh ka la hap ha ngi. Ka jingim bad ka jingiap ka jaid bynriew ka shong eh ha ka jingstad bad iohi jngai ki nongialam. *Khlem ka jingithuh paw, ka jaidbynriew ka iap*. Mynta sa tang ka jingiakhih shi iakhih kaba khlem kut shuh bad ka bym don jingmyntoi ei ei ia ka ri, shu duh ei ki mynsiem briew. Tangba kata ka kyntien ka ri umsnam ki kni ki kpa, ka la suhthied ha ngi. Kumta ka jaid bynriew jong ngi kan ym lait na kata. Nga iohsngew ki rangbah nongialam jong ngi ki la pynkhreh bad nga ruh ngam banse ban kyrshan ia kane ka jingiakhih namar ym don lad shuh ban leh da kumwei pat. Katba nang im ha pyrthei ngin iai ialeh - lada la iap te ngi la suk - namar ngim tip shuh kaei ka ban jia - ong u bah Mihsngi.

Lada ngim leh kumta ruh, ngin hap ban nang ABK Akhomia, kat ban nang sa ia kata ka Akhomia la wai shuwa ka jingim,

ong u paralok jong u bah Mihngi.

Phi ruh kum u rangbah ka dei phi bah Horing ban iarap lem ban pynsngewthuh ia ki briew. Artad phi dei u Kontraktor, ka pisa ruh phi hap ban iarap, namar ynda la ioh la ka jylla te ka jingmyntoi ruh kan bun bha ia phi, phin sa ioh jingtrei bun, phin iakynduh tang ki briew lajong, katno ka jingsuk ban iatrei kam, la kumno kumno ruh para jaid bynriew ka pher bad ka da suk bha katta katta. Nga ruh bah Horing ngan hap leh tyngeh bad kheiñduh ia kane ka kam, namar ka jingmyntoi ka long ia ki khun jong ngi hadien, kren pynshit u bah Mihsngi.

Hadien katto katne sngi, la iohi ia ki poster, ha ki kynroh. Ka jingialang paidbah! Ka jingialang paidbah! ha Madan Student, Shillong ba la tah ha kylleng ki kynroh ka Sor Shillong. Ki hand bill ruh ha man ki lad ka sor Shillong la sam da ki khynnah samla kynthei shynrang bad ka jing i shongshit kine ki khynnah samla, i kum ba ym don kaei kaei kaba lah ban khang ia ki.

U bah Keningstone, u rangbah ba la biang kyrta, u la kwah ban iakynduh ia u bah Mihsngi ban iakren shaphang ki kam jong ka ri bad donbok u bah Kening u la iakynduh ia u bah Horing ha ka Office Income tax. Ka la biang eh ba la ia kynduh ia phi mynta. Nga donkam eh ia i bah Mihsngi namar ngi la pynbeit jingialang paidbah ha Madan Student lashai ka sngi. Sngewbha seh sa pynong lem ma phi para ba iasah lang sha ka juh ka thaiñ, kyrpad u bah Keningstone ia u bah Horing. To kam lei phi ngi para nong Jaiaw tang shibit janmiet la iakynduh.

Ngan sa leit khnang sha ïing jong i, la jubab u bah Horing.

Hynrei katba u bah Horing u dang wan phai da ka kali, u la iohi ia u bah Mihngi ha Motphran bad u la pyrta, Bah Mihsngi! Ale hangne khyndiat. Bad u bah Mihsngi u la wan hajan. Kiew hapoh kali seh, ialeit shuwa bad nga sha jingkieng Mawlai, ngan phah peit shuwa kane ka kali ba leh thut u dynamo, ka khlem start bha, ong u bah Horing.

U Bah Mih u la kiew ha ka kali bad hapoh kali u bah Horing u la iathuh ia u. Mynne u bah Kenning u la ong ia nga ban sa ong ia phi ban iakynduh khnang ia phi namar ba don jingialang lashai ka sngi, iathuh u bah Horing. Hooid, kein lashai lei lei ka jingialang kaba heh bha, balei phim tip seh bah Horing, Phim iohi ki poster, ba la tah kylleng ka Sor Shillong - la ong u bah Mihsngi.

Ha ka janmiet jong kata ka sngi, la iohsngew ia ka jingtied ksing sawdong ka Sor Shillong, ryngkat bad ka sur kynhoi; hoi ... hoi ... hoi^2 ... hoi ... hoi ... hoi^2. Khynriam u Pnar, u Bhoi u War, u dei u paid Khasi baiar. Ka dohnud jong ki briew ka la sdang khih kyndeh namar ka jingiohsngew ia ka jingsawa na la ri. Hadien nangta, la iohsngew sa ka jingpynbna da ka mike - lawan! lawan! lawan! sha ka jingialang bah ka ban long ha Madan Student, Shillong. Ki khynnah samla kynthei shynrang kynhun, kynhun ki la ia iaid kylleng kylleng ka Sor Shillong.

Katba kata ka jingtied Ksing ka sawa kylleng ki dong ka Sor Shillong, u bah Kening, u bah Mihsngi bad shibun ki

rangbah ki la iashong pyrkhat na ka bynta ka jingialang paidbah ha Madan Student.

Bah Mihsngi, lashai ngi dei ban poi biang por ha Madan Student, kum ki riew rangbah ngi dei ban lam ha khmat ha khmat. Lashai te ngin ther kut lym kumta ym long shuh; ngi ki jaid bynriew Khasi. Haba im ka Ktien ka jaid bynriew ka im, ha ba iap ka Ktien ka jaid bynriew ka iap. Ngi la dei ban kyntu tyngeh ha la ki dong ki dong ban iamih paidbah, ong u bah Kening.

Ngi ki 'riew rangbah ngi hap ban kheiñduh; shisien haba randien ki nongialam, ka kam ka pulom. Lashai te sngew mat u paidbah un bun bha, lada la biang sa ki nongkren lei lei ka jingialang lashai kan khihwin ir. Hangta te ka Sorkar Ahom kan sa sngewthuh. Ngin sa iakynduh biang lashai phi bah Kening, ong u bah Mihsngi.

Shiphew baje pat da dap bha, la sawa sa ka jingpah ki horn. Ka jingtied ksing ruh ka la sdang sawa bad u paidbah u la sdang khreh mih na la ki tyngkong ïing ban leit sha ka jingialang.

Tang hadien katto katne por, u paidbah u la dap shoin ia ka madan, ki khynnah samla ki la ia iaid sharum shaneng, ban pyniaid beit ia ka jingialang. U rangbah nongpyniaid ia ka jingialang u la kiew ha ka rynsan. U la kaweh la ka kti sha u paidbah,bad ai khublei ia u paidbah uba la pynlait por ban wan sha kane ka jingialang bad khlem da pynslem u la aiti noh sha u bah Kenning kum u kongsan ban ai ka jingkren.

'Para ri, ka jingkhublei ia phi baroh, nga sngew kmen eh ba phi la pyllait por ban wan sha kane ka jingialang. Kane ka jingialang mynta ka sngi kan shim ia ka rai, kumno ngin leh na ka bynta ka lawei ka Ri jong ngi. Phi tip ne phim pat tip kumno ka Ahom Sorkar ka la pyrshang ban shet shukor ia ka jaid bynriew jong ngi. Naduh hyndai ngi pher na kiwei ki jaidbynriew ha ka pyrthei, ngi kyrpang nadong shadong. Hynrei mynta kane ka Ahom Sorkar kan pynkylla *akhomia* ia ngi ki Khasi, ngi dei ki Khasi ba la wan hiar na u Lumsohpetbneng, kita ki hynñiew trep hynñiew skum kiba ba la wan hiar da ka hukum u Blei sha kane ka pyrthei, ban wan kamai ia ka hok. Hynrei kane ka Sorkar Ahom ka la mut ban pyndon kam da ka bor ia ngi ki Khasi ban kren *akhomia*. Para ri namar kata ngi dei ban ialeh pyrshah ia kane ka jingthmu. Kane ka long ka jingsdang kaba rit lada ngi ngim salia mynta dang sdang hadien lei lei la eh ban bthat ia u kynjri. Para ri ngim dei ban tieng ban pynpaw bad dawa ia ka hok, ngim dei ban tieng ban pyrshah ia kaba ngim mon. Ka la dei shisha ba ki longshuwa jong ngi ki la pyrshah ban iasoh bad ka Bharat, namar lada pdiang ia ka policy jong ka *akhomia*, kata ia ka Ktien la jong ngin kyntiat noh, ia ka riti dustur la jong ngin bret noh, kan poi ka por ba wat ia ka riam ka beit la jong ngin bret noh. Phin sa lyngkhuid nadong shadong. Bad phin iaid lymbuit lymbiang, khlem sner khlem thapniang. Ngin khih paidbah ngin ialeh pyrshah, ki khein beiñ ia ki Khasi, ki dang tharai katba ong kin ngeit beit, ki da tharai ba ngi dei ka jaid bynriew ba jem. Para ri to ngin ieng tylli. Wat ban iap namar ka ri. Mynta

ngi dei ban dawa noh la ka jylla - ka Hill State na ka bynta jong ngi U Khasi ne na ka bynta ki para riewlum kum ma ngi. Para ri, tylli ngin ieng namar ka ri. Khublei ia phi baroh - pynkut u bah Kening.

Nalor u bah Kening don sa kiwei kiwei ruh ki rangbah kiba la kren ha ka jingialang ban pynshongshit bad khot ia ki paidbah ban ialeh pyrshah ia ka Ahom Sorkar.

Baroh na ki, ki la kren da ka jingshongshit dawa noh la ka jong ka Hillstate - Ka jylla ban synshar hı bad hangta ka jaidbynriew jong ngi kan im, kan neh kumba la buh da u longshuwa, la iai ban da kita ki nongkren ha kata ka jingialang paidbah ha Madan Student.

Ha kata hi ka janmiet u bah Saringham, u la leit sha ïing u bah Horing na ka bynta ki katto katne ki kam. U la tied ïing tok, tok, bad la wan plie da i lok jong i bah Horing. Kong i bah Horing i don ha ïing; kylli i bah Saring. Oh, i leit sha Madan Student mynne mynsngi, jubab i lok i bah Horing. Ade, i bah Horing i la kwah long politician mo, ong i bah Saringham. Tip ngi ki kynthei thait ban ia batai ia ka kam ki rangbah, lada phi donkam, ap shuwa, kumne hi i la jan wan, ong biang i lok jong i bah Horing.

U bah Saringham, katba u dang shong ban khreh kyllaiñ duma u la iohsngew ia ka jingsawa ba iaid u kynja rangbah, khrup, khrup, bad u la tharai ba uta u dei u bah Horing. Tang shu rung ha jingkhang, u bah Horing u la iohi ia u bah Saringham, u la ong, Ade how, bah Ham phi wan mynta ka

sngi, nga dang kynmaw keiñ ia phi. ban pyndep noh ia ka kam ba dangsah. Mynta nga dang wan na ka jingialang, de u paidbynriew ka jingbun, la khapngiah shoiñ ka Madan Student. Kren paidbah u bah Kening te u biang palat, ka jingialang mynne ka la khluit puk, phi khlem wan jingialang mynne? kylli u bah Horing. Em phi, nga iohi keiñ ia kito ki poster ba tah ha kynroh tang ba ngam da pynleit jingmut than. kito ki kam dei tang ki politician, ki khwan myntoi, ki 'riew kwah burom, kum ngi ka bha shu mınot la ki kam lajong tang ioh bai khaw ei ki khun, jubab u bah Saringham.

Wa! bah Ham oalei phi kren bieit kumta, mynta lei lei ngı la dei ban leh tyngeh, hynrei ngin iap, phim tip mynta ka Ahom sorkar ka phah kren *Akhomia* ia ki Khasi, lymda nang *Akhomia*, ym don jaka ia ngi ki Khasi hangno nangno, ong pat u bah Horing.

Tip nga ngam da sngewthuh eh haduh katno ka sniew kata ka sorkar Ahom, nga leit donkam ia ki ophisar dkhar, nga kham sngewtynnad pynban ia ki, ha ka pariah, ka bha bad ka iarap. Kine ki Khasi ki leh mot bha, tip ynda la bat u Khasi ia ki kam heh, tang ioh rung ha ki kamra jong ki ruh la shitom. Ngi ia shongshit synshar hi, lashai ynda shong shuki maki, tang tiak tiak ioh shah pyndait 'hatkeri'. Ki Khasi jong ngi lei lei kiba im tang ka ia bishni ha ka bym kwah iarap para Khasi, nga te nga ong ka bha ban sah bad ka Ahom sorkar, ong u bah Saringham.

Ade, kata te bah Ham ngan ong shuh kumno, phi ki rangbah, phi la sngewthuh, nga te nga ong ba kan bha ban

dawa noh la ka Hillstate - ka jylla la ka jong, ong u bah Horing

Bah Horing, naduh mynshuwa ruh haba nga sngap ia ka jinglong ki briew jong ngi ki long tang ki nongdie ri, ki nognpynjot jaidbynriew bad ki nongshet kylla suda ia la ka jait ka kynja Nalor u Kiang Nangbah bad u Tirot Sing ym don shuh ki Syiem ne ki nongsynshar, ki rangbah nongialam kiba ieit shisha ia ka jaidbynriew Baroh kine ki nongialam kiba la mih hadien ki long tang ki suri kup snieh 'langbrot, bad ki nongialam ba matlah Mynta kin dawa la ka jong ka State, bad ka daw ba kongsan ba ki khih katne katne ym dei namar ka ri, hynrei ka long na ka bynta ka shuki, wat lada ki la ioh ia ka Hill State ruh kaba sniew, bad ka jingjynjar kan nang kham khraw Ki Khasi kin duh ia la ki jaka ki puta, kin shah beh kylla ha ki khar aiu re Kata ka State suki suki kan nangrit nangrit bad ki jaka Khasi ki nang duh suki suki Ngeit ne phim ngeit kine ki nongialam kin dei tang ki khleiñ la thang jwat la bam Kim don satia ka jingiohi jngai na ka bynta ka lawei Ki nongialam ba don ki khmat hynrei kim iohi, ki don ki shkor hynrei kim iohsngew, ki don ki kti hynrei kim treh ban kner sha u paidbah wat la phi donkam eh ia ki Ngeit ne phim ngeit ia nga kine ki Khasi kiba shong sha ki khappud ki shem ka jingsngewsih kthang shilynter hynrei wat la ki kyrpad ym don ba sngap Lada kine ki rangbah Khasi kin tang shu ioh synshar hi bad shong shuki kin lap miet tang ka dih kani bad nang sangsot ki kup shiliang bad sem shiliang bapli Shish phin ngeit ia kine ki nongialam jong ngi te la shu long kumba shet ha u dek Tangba yn leh kumno u paidbah Khasi jong ngi u

shah pynbiej shilynter, hynrei um sngewthuh, ong u bah Saringham.

Haba peit ia ka histori kane ka jaidbynriew Khasi te ym i don jingkyrmen ba kaei kaei kaba bha kan dang wan ha ka. na kawei ka por sha kawei ka por, na kawei ka pateng sha kawei kawei pat ka pateng, don tang ki dak kiba kdew sha ka jingduh jingkyrmen suda. Ym kawei ruh ka sien ba kane ka jaidbynriew ka shem ia ka jinglehbha, mynta ruh kan long kumjuh. Naduh ba kane ka jaidbynriew ka la hap bad syntuid ha ka 'liewlong khlem trai; ka jingkyrmen ban mih pat nangta kam don lad shuh. Da u briew ban pynkylla ia ka histori ka jaidbynriew ka dawa shibun kiei kiei. Hynrei bad U Blei te lada U mon ym don jingeh namar u bat ia ka lawei ha ka kti jong U (He holds the future in His hands).

LYNNONG - IX

Ki Balang Khristan ha ka Ri Khasi ki la mad ia ka jingpynthymmai niam (Reformation) bad kane ka jingtrei la wanrah da u bah Wesley Roy bad ki paralok jong u, ka la pynkylla khyndiat ia ka jingngeit Khristan kaba la synshar baroh shikatta. Kumba u briew u long u jingthaw ba don ia ka bor pyrkhat pyrdaiñ bad ba U Blei u pyndonkam ia u briew ban pyndep ia kano kano ka plan kaba u la thmu lpa. Bad kumjuh ruh u soitan u pyndonkam da u briew ban wanrah ia ka jingtrei ba shukor hapdeng ki briew. Kumta u briew u kylla long u atiar ba lah ban pyndonkam da U Blei bad kumjuh ruh da u soitan.

Ha kawei ka janmiet u bah Lamphrang bad i kong Synraplang, ki samla ba dang khluit snam ki la ialam lang shi kynhun ki samla lud kiba i smat i sting bha sha Dinam Hall bad hangta ki la ia rwai bad khot ia ki para samla sha kane ka jingiaseng ba kyrpang oa la pynkhreh khnang na ka bynta ki samla jong ka Sor Shillong Ki jingrwai kiba ki rwai ki long kiba thymmai, ka rukom jingiaseng ka long kaba thymmai, ryngkat ka jingput jingtem ban pynshongshit ia ka kamra Ki khynnah samla kiba iaid najan Dinam Hall haba ki iohsngew ia ka jingput jingtem bad jaid jingrwai ba thymmai, ki la ia rung kulmar, ki dang mut ba ka don ka kynja concert aiu re Namar ki la iohi tang ia banner ba la thoh "LA PYNKHREH KHNANG NA KA BYNTA KI SAMLA KA SOR SHILLONG"

Ha ka janmiet kiba bun ki samla ki la i lyngngoh bad sngew lyngngoh ban tip ba ka dei pynban ka jingiaseng Ha ka rynsan ki la iohi ia ka jingthoh, "MANE IA U TRAI DA KI DUITARA BAD KI JINGTEM KSING BAJAM" Katba ki knynnah samla ki dang ia rwai ia ka Khoros "Nga laitluid mynta, da bor mynsiem",

Nga laitluid mynta da bor U Mynsiem
Nga laitluid mynta kane ka por
Ka tuid sha ka Mynsiem da pynkhiah ia nga
U Trai u pyllait ia nga da bor U Mynsiem

Ki khynnah samla ha ka rynsan ki da thap kti ryngkat ki khmat kiba phuh samrkhie Kane ka la ring bha ia ki khynnah samla, bad don hangta ki khynnah samla kiba la nang pynhap

tar da ki kjat jong ki katba ki khynnah ki dang rwai. Kiwei pat ki dang ia pasiaw iwei ia iwei shaphang kane ka jait jingiaseng ba ki pynlong.

Hadien katto katne por, u bah Lamphrang u la ieng bad sdang ban kren, "Ka jingkhublei iaphi baroh ki para samla, ha ka kyrteng U Trai. Nga ngeit phi lyngngoh bad phi i phylla ia ka jingshakri jong ngi mynta. Phi iohi ia ki Gitar, ki shangkuriaw bad ka jingrwai ryngkat ka jingthapkti. Phi iohi kumno kine ki samla ba ieng hangne, ki phuh samrkhie bad i dap da ka jingkmen haba ki rwai. Para samla kane ka long ka jingshakri kaba U Blei u kwah ia ki nongmane bad ki nongshakri ia U. *Mane ia U Trai ha ka jingiiynnad ka jingkhuid jong U.* Para samla, U Blei U ong, ha ki sngi kiba khadduh ngan theh noh ia mynsiem halor ka doh baroh, ki khun samla kynthei bad shynrang kin iathuhlpa bad ki khun samla kin iohithuhpaw, kane ka la wan jia ha ngi mynta keiñ para samla. Para samla namarkata wat sngew lyngngoh. kane ka dei ka kam jong U Blei bad kam dei ka kam jong u briew. Kaei kaba sdang na u briew ka lah ban duh noh, hynrei kaei kaei kaba wan na U Blei ka iai sah.

Ha kine ki sngi ngin sa pynbeit jingiaseng kyrpang ha Khasi National Dorbar Hall. Kumta ngi khot sngewbha ia ki para samla ban wan khnang. Wan da kaba pynkhreh bad U Trai un leh ia kiei kiei kiba thymmai ha ka jingim jong phi. Bad shuwa ba u bah Lamphrang un pynwai noh ia ka jingiaseng, i kong Synraplang i la rwai kyrpang da ka jingrwai :

"U ktah ianga ..."

1. *La khum mraw da kynjri bakhia,*
   Jong ka pop bad jingshah lehrain;
   Te U Jisu U Ktah ia nga,
   Bad u da pynkylla bakl shisha.

Khoros : *U Jisu u ktah ia nga,*
Bad Oh, jingkmen shlei ha mynsiem;
Mynta nga tip, wan jia shisha,
B'U Jisu U pynkhiah ia nga

2. *Naduh ba nga la shem ia U.*
   U pynkhuid bad pynkhiah ia nga;
   Ngan ym wai ban iaroh ia U,
   Kaba ka bymjukut hi ka sah.

Ha kata hi ka janmiet, ka kong Jemnud bad i bah Marbud ki dang ia peit T. V. ha kamra shongkai, ryngkat ka iapur khana baroh arngut shi men kmie. Namar kim da ioh koit ka por namar ba u bah Marbud u trei shabar Shillong. Hadien katto katne por, i kong Jemnud i la ong kynsan, katno baje kpa mynta? nga sngew kumba la miet. Balei i bah Deng bad i Thei thei katta ruh kim pat wan naba khreh kot?

Mynta la jan dap 10 baje. Khreh kot aiu katta por, ki lap miet ka leit shang shano shano, ong U bah Marbud.

Tang mar ia kut ki kyntien u bah Marbud, u bah Deng bad ka Thei thei ki khun samla u bah Marbud bad i kong Jemnud ki la poi ha ïing bad rung beit sha kamra ba don ka kmie jong ki.

Shaei Thei thei katta phi jah? kine ki khun jong ngi te ki la tam sneng, nga la ju ong barobor ba tang mar ia dep khreh kot, dei ba wan beit sha ïing, phi leh kumne te khun, la shai phin sa kylla khynnah kai, lapmiet tang ka shang surok, ong ka kong Jemnud.

Nga lei lei nga mut ban wan beit sha ïing, tangba ine i bah deng keiñ, i ong ia leit ba leh aiu hangtai ha Dinam Hall sawa katta. Ngi la leit lang baroh arngut bad ka dei pynban ka jingiaseng. Ka jingilyngngoh phi mei kata ka jingiaseng, i kumba ka concert, ka jingilong pyrthei. Ka jingileh shongshit shaba palat, ym i lah shaniah shuh ban long eh katto katto, jubab ka Thei thei.

Ka jingiaseng aiu kata, kaba haduh ban i lyngngoh, balei kam long ka jingiaseng ? Kylli u bah Marbud. Tip phi pa pa, nga la shu ong ia i Thei thei ia leit sngap kaei kata kaba kyngjling katta katta, hynrei ka dei pynban ka jingiaseng, i bah Lamphrang bad i kong Synraplang ki dei ki nongialam ia kane ka jingiaseng. Ki khynnah samla te ki dap shoiñ ha Hall, ia thuh u bah Deng.

Kane ka pyrthei mynta ym lah sngewthuh, ki khynnah ki la leh rangbah palat. Ka jingkwah leh nongialam la jan man u briew. Kane ka dei ka juk kiew dieng sohmynken. Ki khynnah kiba dang mynno, hynrei ha ki dong ki lad ki testing mike hallo, shi hallo. Ka la shu ia kwah seng balang man la u briew, ka seng balang mynta ka suk katta katta, ka dang shitom ban thaw sem ap phreit sha lyngkha kba, ong u bah Marbud.

Em phi papa, ki ong hana ba kim seng balang hynrei ka dei tang ka jingiasyllok lang ki samla jong ki niam khristan bapher bapher ka balang te kin neh ha la ka jong ka jong ka balang ba ki don, kin sa pynlong biang ha Khasi National Durbar Hall iathuh ka Thei thei

Wawl kata lei lei ka plan kaba shyrkhei, ka dei ka plan suidtan, u wieh ha jrong, u khwai shapoh Haw sa peit lada lait na ka jingong jong nga, ong biang u bah Marbud

Shitaiew shwa ba ka jingiaseng iasyllok lang ki samla Khristan ka sor Shillong, la iohi ia ki pastor bad kumjuh ki samla ki la ieng ha ki dong ki dong ban sam ia ki kot shisla ban khot sngewbha ia ki para samla bad ka jingiapurkhana ha ki iing ki iing, la ki long kmie ne ki para samla ka shongshit bha bad ki ap satang ia ka sngi lano kan poi noh ban ioh leit peit bad sngap kai ia kata ka rukom long jingiaseng ba thymmai

Ha ka wei ka janmiet, ki khynnah samla ki la ieng kyllum kyllum ha surok bah Mawkhar pyrshah Khasi National Durbar Hall Bun ki briew ki la i lyngngoh ia ka jingbun ki khynnah samla ha ki surok namar kim shim la tip ia kata ka jingiaseng ba u bah Lamphrang u la pynkhreh Ki khynnah ki la nangwan nangwan bad tang shi phang ka surok bad ka phyllaw barit jong ka Khasi National Durbar Hall ka la dap shoiñ U bah Lamphrang bad i kong Synraplang ki la iabun kam bha Ki la iaid sharum shaneng bad ka khublei kti ia ki samla kiba la iatur sha khmat ban rung sha ka Hall Katba ka jingiaseng kam pat sdang, la ioh sngew iaki jingtem kaset niam da ki sur

kiba sngewshongshit bha. ki khynnah samla lei tang shu ioh sngew ia ka sur jingrwai ki la kyrdem kjat bad pynkhih jingshong.

Yn:da haba la biang ka por u bah Lamphrang u la ïeng na ka rynsan bad pdiang sngewbha ia baroh khamtam eh ia ki parasamla kiba la pynlait por ban wan sha kane ka jingiaseng bakyrpang.

"Para samla bad ki longkmie longkpa. nga pdiang sngewbha ia phi baroh sha kane ka jingiaseng ha ka kyrteng U Jisu. Kane ka jingiaseng la pynbeit kyrpang khnang na ka oynta ki Samla Khristan jong ki balang bapher bapher jong ka Nongbah Shillong. Lyngba kine ki por ba la dep kala don ka jingsngew kyrpang bad jingsngew sarong niam. Bad kane ka la wan rah pynban ia ka jingsniew bad jingbym ia sngewthuh jingmut hapdeng para Khristan. Kumta ngi kum ki samla Khristan jong ki Balang bapher bapher ngi la seng noh ia ka kynhun ki samla Khristan bad lyngba ka jingduwai ngi la ia mynjur lang ban khot da ka kyrteng **'Fellowship of the Saints'**. Ngi la ngeit skhem ba lyngba kane ka seng ngin ialeh ban weng ia ki kynroh jingpyniakhlad bad ngi kyrmen skhem ba ngin jop thiaw ia kine ki jingeh baroh. Hadien kata i bah Lamphrang i la khot ia i kong Synraplang ban ai ka jingrwai Special number bad i la rwai ia ka jingrwai. '

Khlem ma U, ngam lah leh ei ei
Khlem ma U, ngan shah jop ei
Khlem ma U, ngan shu per ha sla

Kum ka lieng bakhlem boitha
Lem bad U ngan leh ia baroh
Bad ha U ngan ym sah jop
U Jisu, U Trai bad Nongpymim
Un iai ialam lynti ia nga.

Jisu O! Jisu
Balei phim khot ia U
A wat beh noh ia U
O! Jisu, Jisu baieit
Khem ma U ngan jot dashisha

Ha dien ba i kong Synraplang i la dep rwai ia ka jingrwai ki khynnah samla ki la sngap jar bad ap khmih kumno u bah Lamphrang un kren ha kane ka jingiaseng.

'Para Samla phi la ioh sngew ia ka jingrwai na i kong Synraplang. Ngi tip ba khlem U Jisu ka jingim jong ngi ka shu sepei. Ka ei kaba nga kwah ban kren ha kane ka janmiet ka long halor ka jingkren u Jisu—*ka por kan jia ba ka jingmane blei kan long haka dohnud bad ka mynsiem ba shisha.* Ngi la im ha kine ka sngi kum ki Khristan ba la shah teh mraw ha ka Niam. Ka jingim kaba kut tang ha ïing mane, ki Khristan ki la nang roi bad ka jingshah teh mraw ha ka Niam ruh ka la nang man khraw. U Blei u la ai ia u briew ka mon ba laitluid, hynrei u briew u la kylla long mraw ha ka Niam. Kane ka jingiaseng ka long ka jingiaseng ba la pynbeit kyrpang ryngkat bad ka jingduwai ban pynlait mraw ia ki khun samla bala shah teh mraw ha ka Niam. Kin lait phar mynta ka jan miet. Ki ïingmane kiba la kylla long baroh shi katta kum ki Along ia ki koidi, mynta

kan kyllong ka jaka jong ka jingshakri. Ka Baible ka ong; haba don U Mynsiem jong U Blei don ka jinglaitluid. Para samla Khristan kaba sngewsih ka long ba U Mynsiem jong U Blei u la kynriah noh na ka Balang Khristan. Bad ki Khristan mynta ki la long ki mraw ha ka Niam ym ki mraw jong u Khrist. La teh syngit ia ki da ki jinghikai hiar pateng. Hynrei kane ka jingiaseng ha kane ka janmiet, ka long ka miet ba kyrpang ia phi bad naduh kane ka janmiet lada phi ngeit, lada phi pdiang,, lada phi leh ia kaei kaba ka ktien U Blei ka ong, phin ym long shuh ki juh, ia phi yn sa pynkylla thymmai. *Uno uno u ba don ki skhor to un sngew ia ka ba U Mynsiem u ong.*

Hadien ba u bah Lamphrang u la dep ialap, ki ba bun ki khynnah samla kila sngewdei bha. Ki da sngewkmen ba ki ioh ia kum kane ka jait jingiaseng kiba don ka pud ka tem ryngkat bad ka shad ka kmen. Mynno mynno ki leit jingiaseng; ki shu leit khlem don jingmut, khlem don jingkmen, khlem jingshemphang, khlem jingsngewthuh hynrei ha kane ka miet ka la pynkylla thymmai ia ka rukom pyrkhat jong ki. Don bun ki khynnah kiba la pyrkhat ba kane ka jingiaseng kan long tang mynta ka sien ne ka iai bteng. Lada ka iai bteng, ngin iai wan namar kane ka dei ka jingiaseng kaba ia dei bad ki samla, ong ki samla hala ka mynsiem.

U bah Lamphrang u la khot ia i Kong Synraplang bad ki paralok ba kin ai ka jingrwai iaroh i'u Trai. Bad i kong Synraplang i la rwai ia ka jingrwai, *Nga laitluid mynta da bor U Mynsiem.*

Nga laitluid mynta da bor U Mynsiem
Nga laitluid mynta kane ka por
Ka tuid sha ka Mynsiem da pynkhiah ia nga
U Trai u pyllait ia nga da bor U Mynsiem

Da kane ka jingrwai la pynkhih ia ki samla shynrang bad kynthei, ki la shad kynthih, kynpjong kum ki rabit Bad ka jingiaseng kala shongshit bha, ki long kmie kiba don hangta ki la i phylia, don ruh ki ba la khreh phet noh, ki tieng ioh ki lamwir lang kum ha kata ka rivival hyndai

U bah Lamphrang u khot ia ki samla ban wan shakhmat u la rwai ia ka jingrwai, *larap ia nga ah Trai*

1 *Jisu Kynrad, ia nga iarap*
Khlem jingiarap jong Me ngan iap
Ha Me don jingpynim ba dap,
larap ia nga Ah Trai

Khoros *larap ia nga, Ah Trai*
larap ia nga, Ah Trai
Ba ngan ioh im ba Me la iap
larap ia nga, Ah Trai,

2 *Ha sla jat jong Me nga iai dem,*
Isnei, isnei, to wat pynslem,
Pynim, pynim, ia uba rem
larap ia nga, Ah Trai

U da iam u bad jaw ki ummat Puk tur ki khynnah samla sha khmat, kiba la iam ruh kito kiba shu pisa lynga ka mynsiem ruh ki to Ki khynnah samla kynthei iei iei i kumba ki iapier bun bah ki ba kyllon ha madan haba u bah Lamphrang u la

dwai bad buh kti ha ki. I kong Synraplang bad ki paralok ki dang ia rwai ia ka Chorus.

Jingkhiah ha kyrteng (4)
Jingkhiah ha kyrteng jong U Trai (2)

Hadien ba la dep ka jingshakri, u bah Lamphrang u la ai khublei ia ki para samla kiba la wan sha kane ka jingiaseng ba kyrpang.

Para samla, baroh to khie leit phai ha ka bor jong u Trai. Mynta phim long shuh ki mraw jong ka niam ne jong ka balang. Phi la lait luid phar naba u Trai u la pynlaitluid ia phi. To phin shakri minot ia u Trai. Nangta u bah Lamphrang u la khot ia ki para samla ban rwai ia ka jingrwai *La pynlait luid da jingpynsleh.*

Don jingpynsleh bathymmai
Ba wan hiar na U Trai
Ha wah um U Mynsiem phin shem
Un ktah ia phi, Un pynthymmai
Jingim kan shlei da jingkmen Blei
To pdiang bad ioh laitluid mynta.

La pynlait luid da jingpynsleh
Bad jingkmen U Trai
Jingim jong nga kylla bak shisha
Nga la dih na Um U Mynsiem
Ba tuid na khet U Blei
Trai U la pynthymmai pat ia nga.

Ka kong Jemnud ka la ap ia ka Thei thei bad ia i bah Deng, balei keiñ kim shym la poi iing shuh, ka por ka la dei, mynno mynno kim ju slem Bad ynda haba i bah Marbud i la wan na jingtrei ka la ong Balei keiñ kpa kine ki khun kim poi iing la katta miet, tip ki leit sha ei mo?

Mynne nga iaid na Mawkhar nga iohsngew ia ka jingkynkik kynkak ka bym lah sngewthuh shuh Ka jingput jingtem ba la kynjling haduh la set kyllut sa ki nongleit nongwan Tip kito ki bieit shongshit, khlem pep kin don hangto. ong u bah Marbud

Nga ruh dang ha kine ki sngi lawan ki khynnah samla kiba idang khluit snam bha, haba ki kren ka jingsted, haba ki dwai lei lei ngam sngewthuh, nga lei lei nga mut ki dwai phareng, haba nga kylli ia ki khun hynrei ki ong kam dei ka ktien phareng Ki ong hana ki ruh kim sngewthuh, haba ki kren ki da pynkhih met, pynkhih kti, pynkhih kjat wat haba ki shong ruh Ki ong hana ki dei ki khynnah kiba wan na ka kynhun laitluid, haba nga sngap ia ki jingkren jong ki ka tuid kum ka um saw Bad phi tip bah Bud nga ruh nga la hap ban kohnguh ha ka jingdwai jong ki Wawl ki da pajut, patrong ia u shñiuh jong nga haduh ba la lait sa u pankhyllong, ki byrthen ki kyriat, ki kyrdem kjat haduh ki khun rit jong nga ki da lynñiar kliang Wawl ka pyrthei aiu phi kaba kum kane, mynno mynno la iathuh khana pateng ki tymmen hyndai ba ka jait bynriew ka shong suk shong saiñ, ka mane hok ha la ka naim tynrai hynrei naduh ba la wan ka niam Khristan te i kumba ka jait bynriew ka la jot noh thiaw, ka la sdang pait sdang pra, ka jingiashun ka jingiabishni niam ka

la par kylleng. Mynno mynno leit don kata ka jingbishni niam, hynrei mynta tang para niam Khristan ruh kim ia sngewthuh shuh, ki ia kawang ktieh, ki ia kren pynrem kawei ia kawei. Kiwei ki ong dei tang ka jong ngi, sa kiwei pat ka dei ka jong ngi, kaba bha bad kaba hikai beit ia ka Ktien U Blei; iano phin sngap. Ia ki riewrangbah la kumno kumno dang kham i don ka jingshaniah, hynrei kine ki khynnah samla rit lei lei te nga isheptieng tip kin ialam shaei. Mynta la bun sa ki nongialam bamatlah, kine ki khynnah lei lei ki dei ki nongialam ba saitlah, phin bud ia kine lei lei te phin jahkwah artad. Tangba ki briew mynta kim long shuh kum ki briew kiba mynshwa, ki da thew ki da woh bha shwa ba kin pdiang. Hynrei ki briew mynta ki la shah rong kum ha ka lyer langthari bad kumta ha ka jingleh shongshit ha ka put ka tem bad ka rwai kyrkait ki la shah pynbieit, khamtam ki khynnah samla. Kane ka jait bynriew Khasi ka la shah pynjot, mih sa ki nong die ri bad ki nongshet kylla ia ka jait bynriew bad ha kano ma ka por kine ki lum Khasi jong kin sa hap noh hapoh ka jingsynshar jongno re jongno bad khlem artatien ban lait noh nangta ruh ym don jingkyrmen shuh. Ah! kordit ia kane ka jaitt bynriew shempap! la kren bynñiaw ka kong Pherlin ka para khaduh u bah Marbud.

Nga lei lei 'Niakha ka briew ba bieit ngam sngewthuh tangba nga iohsngew i Thei thei i ialap khana ha nga ha kine ki sngi shaphang kata ka Fellowship. Yn leh aiu phi kpa haba ki leit jingiaseng, bapli ki khun samla ki dang smat jingiaseng lei lei dang bha keiñ, la shai lada kin leit sha sinama ngin ong

pat kumno lada ngi lapmiet tang ka kren byrtia ia ki khun haba ki dang smat ban leit jingiaseng, phai ktien ka kong Jemnud

Nga te ngam ngeit phi ba kine ki khynnah kidei kita kiba U Blei U la khot ia ki Khlem pep kine ki briew ki kut lad kumno ban kamai jakpoh, ki sa khroh ia ki briew da ki buit sianti tang ban ioh thaw kamai pisa Khlem pep kine ki briew kim iohlad ban leh rangban, kim iohlad ban long nongialam ha ka balang ba ki don, kumta ki sa seng ia kine ki Fellowship ban shukor ia ki samla Ha ka jingshisha ka jingthmu ka long ban iohlum pisa Kine ki briew mynta ki trei shitom katta katta ban lum ia ki samla, ynda haba kiba bun ki samla ki la ngat ha ka jingiiam jong ki, hangta kin sa pyrkylla, namar ka jingthmu ka long ia ka pisa Lait nangta ym don ei ei ruh em Ki la trei shitom ban pynlong khun dujok arshah, kine ki dei ki nongialam bamatiah ong u bah Marbud

Tip keiñ kpa, nga te ngam sngewnang ong, ngam sngewnang beiñ sa peit ia u soh, phai ktien ka kong Jemnud

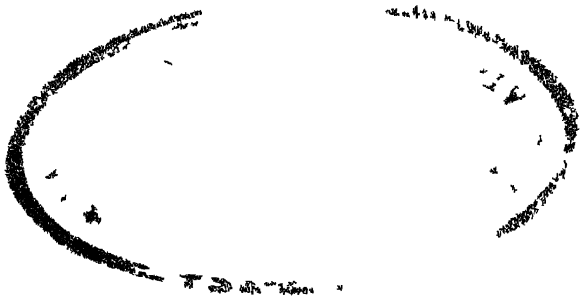
Hamar kata ka por la wan poi ka Thei thei bad i bah Deng Wa shaei kumne phi wan katta miet khun? mynno phi poi kloi? balei pat mynta ka miet haduh katta? Kylli i kong Jemnud

Ngi ia wan jingiaseng phi mei, ka jingbun ki khynnah samla, dap shoiñ ka Khasi National Durbar I kong Synraplang i la ialam jingrwai bad i long i ba bha ryndang katta katta, ki khynnah ki la shu iap bieit lut Bun te mei ki tymmen ruh kiba wan, jubab ka Thei thei

Hooid keiñ mei, i bah Lamphrang i la iathuh khana bad ka sngewtynnad haduh katta katta, i nang sa ka tem Guiter bad ka jingiaseng ka shongshit bha, kren pynbud i bah Deng.

Kine ki khun jong nga ki la bieit sniang palat, katba khot ki briew ki shu leit, katba wer jingiaseng ki briew ki shu leit, katba phah ki briew ki shu kohnguh. Kine ki bieit te ynda la phah rung u ta u bah Lamphrang sha ka thliew ruh kin sa rung, lada yn phah ryngkoh sha ka ding ruh kin sa ryngkoh. Ka jingsngew jynjar ka mynsiem ynda don kum kine ki khun. Kine te kida syllen ka jingmut jingpyrkhat. Kim don ei ei, dei hok ba sa poi sha tdong sha tdong ha ka exam. Leit jingiaseng ha khmat ha khmat, leit skul te ha tdong ha tdong. Tip mynta la phah khreh tution ki long kumno. Lada ki phiel te ki mat ia leit bud noh ia u ta u bah Lam, u mat lam sha ka thliew ne sha ka krem. I mat ym don jingmyntoi ban pynlut pisa kai ia kine ki khun bieit tasngeng. Ki mat ia bud ia une u nongialam matlah, ki mat ia matlah lang shato, artad ki la bieit lypa ia bud sa ia u matlah tip kumno ka jingim jong kine ki khun jong nga la shai la shisngi. Tangba ka ri jong ngi te ka pynmih tang ki nongialam ba matlah, la ki nongialam na ka bynta ka ri ne na ka bynta ka Balang. Ka Ri Khasi ka dei ka ri kaba khlem don nongialam ba shisha don tang ki nongialam kiba bakla suda.

Ki Balang ki la jot ki la pra, kumjuh ka jaidbynriew Khasi ka la shah teh kynjri - *Na ka ri laitluid sha ka ri shongmraw* - Kren pynkut u bah Marbud.

Ki kot ba la thoh da u juh u Nongthoh :

1. I Bah Sylla Thabah kum U Pastor.
2. Ah Kordit ia nga u Nongshongwai.
3. U Mongialam Bamatlah.

La Shon ha Rilum Printing House,
Mawkhar Main Road, Shillong - 2